

หลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.1 ความเป็นมาและแนวความคิดของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันรูปแบบอาชญากรรมได้เปลี่ยนไปตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี อาชญากรรมที่เคยกระทำเพียงภายในประเทศก็พัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ขบวนการยาเสพติด โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรมที่เคยกระทำกันในกลุ่มคนจำนวนน้อยก็ขยายเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ที่มีโครงสร้างของการดำเนินงานที่เป็นความลับและมีความลับซับซ้อนยิ่งขึ้น¹ ในทำนองเดียวกันเงินได้จากการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันก็มีลักษณะแตกต่างจากเงินได้จากการประกอบอาชญากรรมในอดีตอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ นอกจากจำนวนเงินได้มีมากมายมหาศาลแล้ว อาชญากรยังนำเงินได้ไปแปรสภาพในวงการธุรกิจประเภทต่างๆ หรือโอนเงินฝากเข้าไปในระบบธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อให้ปราศจากหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าเงินนั้นได้มาจากการกระทำความผิด แล้วจึงนำผลกำไรมาสนับสนุนหรือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไปการประกอบอาชญากรรมจึงไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นการทำลายเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ²

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการออกมาตรการเพื่อสกัดกั้นในการฟอกเงินอันเป็นการทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรมิให้ย่อนนำเงินได้กลับไปกระทำความผิดอีกและเพื่อให้สามารถหาพยานหลักฐานถึงผู้บงการที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด มาตรการนี้ถูกกำหนดขึ้นจากความคิดที่ว่าเงินจำนวนมหาศาลจะไม่มีประโยชน์ใดๆ แก่เจ้าของเลยถ้าไม่ได้นำมาใช้สอย อาชญากรจะต้องนำเงินได้จากการกระทำความผิดซึ่งถือว่าเป็นเงินสกปรกมาใช้จ่ายหรือลงทุนในกิจการอื่นต่อไป จากความคิดพื้นฐานนี้ได้พัฒนามาสู่เทคนิคของการปราบปราม คือ จับจุดการ

¹ วัระพงษ์ บุญญะภาส, "จำเป็นเพียงใดที่ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายสกัดกั้นการฟอกเงิน," อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 283.

² จำแลง กุลเจริญ, "กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน," ตุลพาห 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 16.

โอนเงินสกปรกมาเป็นจุดเริ่มต้นสืบสวนสอบสวนค้นหาเส้นทางการโอนย้ายเงินเรื่อยไปจนถึงต้นตอของเงินเหล่านั้น³ โดยการสร้างกระบวนการที่จะเข้าถึงและมีการวิเคราะห์ถึงข้อมูลดังกล่าว และกระบวนการที่จะนำส่งข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์แล้ว ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อดำเนินการกับเงินที่ได้จากการกระทำความผิดหรือที่ผ่านกระบวนการฟอกมาแล้วทั้งหมดให้ตกเป็นของรัฐ⁴ และทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินสกปรกและค้นพบเครือข่ายอาชญากรรม โดยเริ่มจากความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ซึ่งคณะกรรมการสหประชาชาติเกี่ยวกับเรื่องของการยาเสพติดที่กรุงเวียนนาได้เชิญผู้เชี่ยวชาญหลายๆ ด้านมาปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและเป็นที่มาของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 โดยอนุสัญญานี้ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้หลายประการ มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินคือ ให้ภาคีสมาชิกจำเป็นต้องกำหนดให้การลักลอบค้ายาเสพติด รวมทั้งการฟอกเงินให้เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของตน นอกจากนี้อนุสัญญา ยังกำหนดให้ภาคีสมาชิก สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด รวมถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องของภาคีสมาชิกอื่นอีกด้วย ตลอดจนยังกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดดังกล่าว เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และต้องให้ความร่วมมือทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการใดๆ กับผู้กระทำความผิด ดังกล่าวไม่ว่าการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องคดี การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือการดำเนินการอื่นๆ ทางอาญา⁵

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญานี้ โดยที่ประเทศไทยได้มีกฎหมายรองรับมาตรการต่างๆ ตามที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ประเทศที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกแล้ว คงเหลือแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้นที่แต่เดิมประเทศไทยยังไม่มี แต่ปัจจุบันประเทศไทยได้ออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาบังคับใช้

³จรินทร์ หนะวานนท์, "มาตรการป้องกันการฟอกเงิน," รพีสาร 13 (ตุลาคม-ธันวาคม 2538) : 5-6.

⁴สุทธิชัย จิตรวานิช, "กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา," ตุลพาห 42 (ตุลาคม-ธันวาคม 2538) : 152.

⁵สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : เอเชียเพลส, 2542), หน้า 37.

แล้ว คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

4.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

ปัจจุบันมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้หลากหลาย ดังนี้

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้ที่ได้อาจได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นที่ได้มาโดยถูกกฎหมายหรือพิสดารไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ อาชญากรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” แล้วผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย⁶

การฟอกเงิน คือ การกระทำใดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินใดๆ ซึ่งมีที่มาจากกระทำความผิดใดๆ เปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁷

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยว่า “การฟอกเงิน” เป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายความรวม

⁶ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1.

⁷ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิชาการทางการเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่น 9 2539-2540, หน้า 1.

ไปถึงการเปลี่ยนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงิน
ทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย^๑

สำหรับความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 “ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุก
ซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการ
กระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) การกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การ
ได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

4.1.2 ลักษณะ รูปแบบ และวิธีการฟอกเงิน

การฟอกเงิน คือ การทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดู
เสมือนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงิน
หรือทรัพย์สิน โดยเฉพาะองค์กรอาชญากรรมซึ่งมารายได้จากการประกอบอาชญากรรมมหาศาล
จะใช้วิธีการฟอกเงินเพื่อช่วยปกปิดหรืออำพรางการกระทำความผิดของตนและจะใช้รายได้นั้นเป็น
ทุนในการขยายขอบเขตอาชญากรรมและองค์กรอาชญากรรมต่อไป

กระบวนการฟอกเงินมีมากมายหลายรูปแบบ ต่างกันที่ระดับความซับซ้อนและ
ปริมาณเงินที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนใหญ่การฟอกเงินไม่ใช่การกระทำเพียงกรรมเดียว แต่เป็น
กระบวนการหรือการกระทำหลายอย่างซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่อาจแบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้^๑

1. ขั้นตอนการวางฐาน (Placement) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการ
ฟอกเงิน การฟอกเงินเป็นธุรกิจที่มีความเข้มข้นของเงินสดสูง มีลักษณะที่ต้องรับเงินสดจากการ

^๑สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.
2542 , หน้า 61.

^๑นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ
(กรุงเทพมหานคร : Translation-at-law.Com,2543), หน้า 9-10.

ประกอบอาชญากรรมจำนวนมาก เงินสดจะถูกนำเข้าไปสู่ระบบการเงิน หรือถูกลักลอบนำออกนอกประเทศ จุดมุ่งหมายของผู้ฟอกเงิน คือการนำเงินสดไปจากสถานที่ที่ได้รับเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบอื่น ได้แก่ เช็คเดินทาง ธนาณัติ เป็นต้น ขั้นตอนนี้เป็น การปูพื้นฐานในการฟอกเงินประสบความสำเร็จในขั้นตอนต่อไป

2. ขั้นตอนการเพิ่มลำดับชั้น (Layering) ขั้นตอนนี้จะมีการพยายามในการปกปิดหรือซ่อนเร้นแหล่งที่มาหรือความเป็นเจ้าของที่ได้มาโดยการทำธุรกรรมให้ซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับชั้น ปกปิดร่องรอย หรือทำให้เป็นธุรกรรมนิรนาม ทำให้การติดตามตรวจสอบยากลำบากหรือเป็นไปได้ จุดมุ่งหมายของการวางลำดับชั้นคือ การสร้างภาพเพื่อแยกเงินที่ได้จากอาชญากรรมออกจากอาชญากรรม โดยจงใจสร้างธุรกรรมให้ดูซับซ้อนเพื่อหลบหลีกการติดตามตรวจสอบ

3. ขั้นตอนการหลอมรวม (Integration) ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ ซึ่งเงินจะถูกหลอมรวมเข้าไปในระบบการเงินและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกฎหมายกลมกลืนไปกับทรัพย์สินอื่นๆ ในระบบ การหลอมรวมกันเข้าไปของเงินที่ถูกฟอกแล้ว ในระบบเศรษฐกิจถือเป็นความสำเร็จของนักฟอกเงิน ทำให้เงินนั้นดูเหมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้ว เป็นเรื่องยากที่สุดที่จะสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้มาถูกต้องตามกฎหมายกับเงินที่ได้มาโดยการประกอบอาชญากรรม

รูปแบบและวิธีการของการฟอกเงินสามารถจำแนกได้ดังนี้¹⁰

ก. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตนั้นติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกย้ายเงินสดที่ได้รับจากการประกอบอาชญากรรม เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมากๆ อาจจะถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางการของบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกิจด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำ

¹⁰ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1-2.

ธุรกรรมด้วยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตจึงกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

ข. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฟอกเงินมักจะใช้นามแฝงหรือใช้ชื่อปลอมเพื่อให้มิให้สามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ วิธีการนี้นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีการให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อนและทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

ค. การส่งเงินหรือโอนเงินสดออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้น และโอนเงินกลับไปสู่อาชญากรโดยวิธีการต่างๆ เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำส่งเงินสดออกนอกประเทศ

ง. การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

เป็นการที่อาชญากรปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายด้วยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้น แล้วให้กิจการในประเทศของตนกู้ยืมหรือซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้เงินที่ได้โดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

จ. อื่นๆ

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่นๆ อีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลประกอบการขาดทุนแต่ธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะกลับฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่างๆ จะไม่มุ่งเน้นที่ความเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้า และไม่

ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

4.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานและการพิจารณากับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

4.2.1 แนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาเพื่อจะลงโทษบุคคลที่กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา เช่น บุคคลที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา ทั้งนี้ มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็ นมาตรการทางอาญา มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งมาตรการสืบสวนพิเศษ จะนำมาใช้กับความผิดทางอาญาต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เท่านั้น หากไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐาน มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้เลย

คำว่า ความผิดมูลฐาน (Predicate offences) ไม่ได้มีกำหนดนิยามไว้เฉพาะเจาะจงไว้ แม้แต่ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติกฎหมายภายในซึ่งเรียกว่า UN MODEL LAW ก็ไม่ได้กำหนดนิยามหรือความหมายของความผิดมูลฐานไว้แต่อย่างใด แต่ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 โดยหลักการในการกำหนดความผิดมูลฐานมีแนวความคิดว่า ควรเป็นความผิดอาญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้¹¹

1. ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานมีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม

¹¹สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 61.

2. ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้มีผลตอบแทนสูง
3. ความผิดที่มีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม
4. ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

จากหลักการดังกล่าวทำให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้บัญญัติความผิดมูลฐานไว้ดังนี้คือ

มาตรา 3 “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการข่มขู่ประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการข่มขู่ประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการข่มขู่หรือขู่โก่งหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจขี้ยี่หรือช่องโง่ใจตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

ต่อมาได้มีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 ได้มีการเพิ่มเติมความผิดมูลฐาน โดยบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 3 “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (8) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

“(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา”

ดังนั้น บทบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย มิได้มีการระบุนิยามของคำว่า ความผิดมูลฐาน ไว้โดยเฉพาะ แต่ได้ใช้วิธีการระบุว่าความผิดทางอาญาใดถือว่าเป็นความผิดมูลฐานแทน

4.2.2 พิจารณาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ และการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาพิจารณาประกอบกับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ และการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานได้ ดังนี้

4.2.2.1 ความผิดที่มีลักษณะของความผิดเป็นองค์กรอาชญากรรม

ในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งจัดเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศให้ความสำคัญเป็นอันมาก เนื่องจากก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นอย่างมากมาย นานับประการ นอกจากจำนวนของการประกอบอาชญากรรมจะเพิ่มมากขึ้นแล้ว สิ่งที่จะเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่งก็คือ ลักษณะของการประกอบอาชญากรรม ซึ่งทวีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ

จากแต่เดิมการประกอบอาชญากรรมมีลักษณะเป็นอาชญากรรมรายย่อย ซึ่งมีผู้ร่วมกระทำผิดไม่กี่คน ต่อมาได้มีการวางแผนให้สลัดซับซ้อนมากขึ้นในการกระทำความผิด

มากกว่าการกระทำความผิดด้วยตนเองหรือกลุ่มคนจำนวนน้อยซึ่งสามารถทำได้ลำบาก จึงเกิดขบวนการซึ่งอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม”

“องค์กรอาชญากรรม” หมายถึง องค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก โดยการเข้าร่วมกันนั้นมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นระบบและเป็นขั้นตอนซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์กรดังกล่าวจะประกอบกิจการที่ผิดต่อกฎหมาย มีการบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้นโดยสมาชิกขององค์กรจะต้องมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์และรักษาความลับขององค์กรเป็นอย่างดี มีการใช้สัญลักษณ์ในการติดต่อและประสานงานกันระหว่างสมาชิกขององค์กร

จากปัญหาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากขึ้นทำให้องค์การสหประชาชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรม จึงได้แบ่งประเภทของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรม ออกเป็น 10 ลักษณะ คือ

1. การลักลอบค้ายาเสพติด
2. การลักลอบนำคนเข้าเมือง
3. การค้าอาวุธ
4. การลักลอบค้าอาวุธ อุปกรณ์นิวเคลียร์
5. กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย
6. การค้าหญิงและเด็ก
7. การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์
8. การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ
9. การฟอกเงิน
10. การกระทำความผิดอื่นๆ ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การ

ให้สินบนเจ้าพนักงานตำรวจและข้าราชการอื่นๆ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกงประกันภัยทางทะเล และการแทรกซึมเพื่อเข้าครอบงำธุรกิจที่ถูกต้องกฎหมาย

จากความหมายขององค์กรอาชญากรรม ผู้เขียนจึงเห็นว่า ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ และการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐถือว่าเป็นองค์กรอาชญากรรมประเภทหนึ่ง กล่าวคือ ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมีบุคคลร่วมกันกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก มีการกระทำความผิดอย่างเป็นขบวนการ มีเครือข่ายไม่ว่าจะเป็นการสมยอมเสนอราคาระหว่างผู้

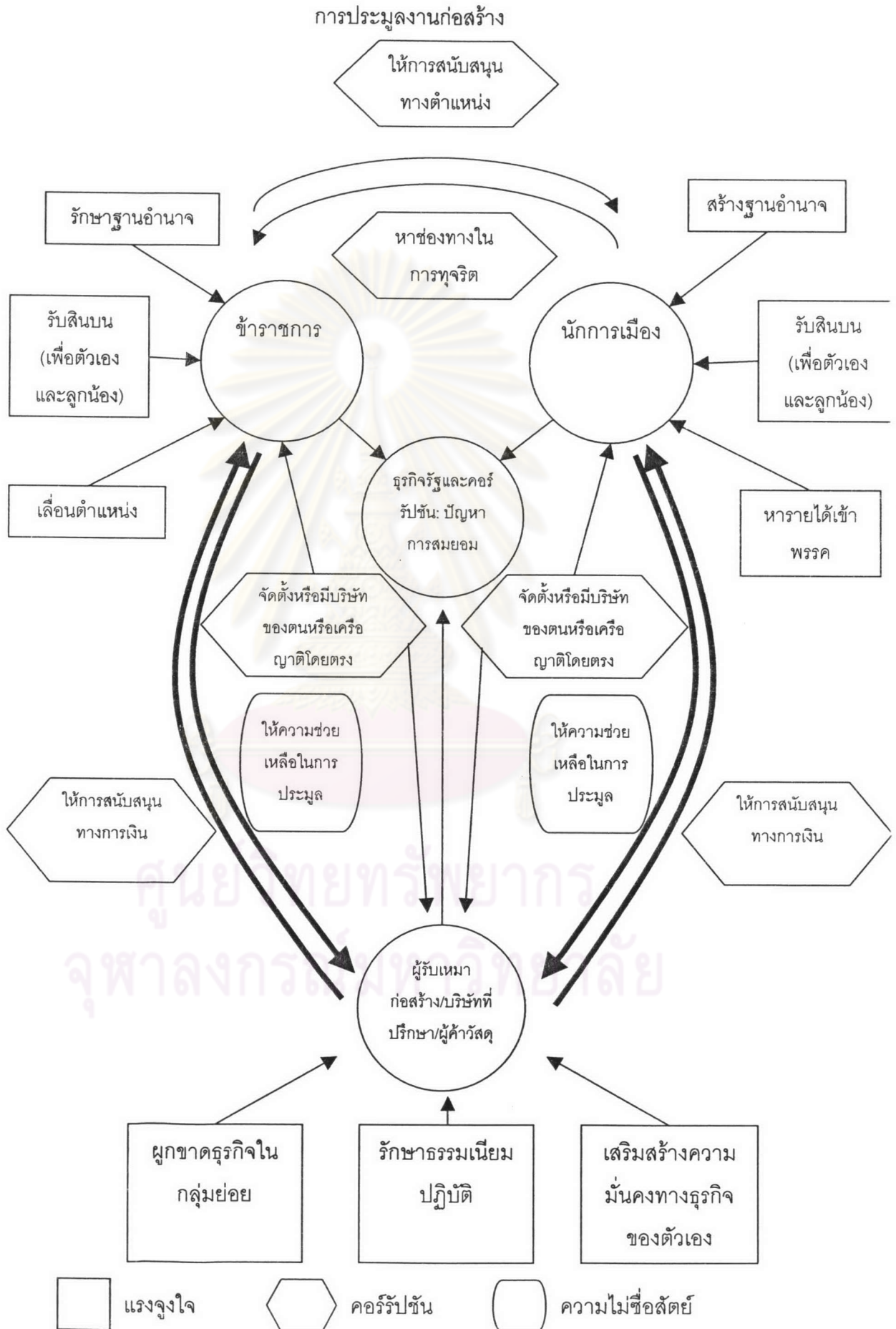
ประกอบธุรกิจหรือเอกชนร่วมกับเอกชนด้วยกันเอง หรือเอกชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเอกชนกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยการกระทำความผิดจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพฤติกรรมในการกระทำความผิดไปในรูปแบบของการกระทำความผิดหรือที่เรียกว่าองค์กรอาชญากรรม

ตัวอย่างเช่น ในกลุ่มเอกชนจะมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มีอาชีพในเรื่องนี้ โดยเฉพาะและจะประจำเฉพาะหน่วยงานบางหน่วยงานเท่านั้น หรือที่เรียกกันว่า “คนจัดฮั้ว” ซึ่งจะดำเนินการสืบเสาะหารายชื่อของผู้ซื้อแบบ และจะโทรนัดแนะกันมาคุยปรึกษาหารือ แบ่งผลประโยชน์กัน โดยจะนัดแนะกันว่าใครที่ต้องการจะชนะการประมูลตัวใด ก็จะทำให้มาคุยกัน ซึ่งโดยทั่วไปจะนัดตามสถานที่ที่มีห้องเป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาดูเห็น เช่น นัดกันตามร้านอาหารที่มีการห้องแยกเป็นสัดส่วน เป็นต้น ซึ่งจากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าการกระทำกันเป็นขบวนการ โดยมีการดำเนินการกันเป็นระบบและขั้นตอน ในบางกรณีมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิด มีการดำเนินการเป็นเครือข่ายโยงใยครอบคลุมกัน และมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์มหาศาลจากการกระทำความผิด รวมทั้งมีการรักษาความลับในการกระทำความผิดด้วย ทำให้ยากต่อการดำเนินการจับกุมและปราบปราม

อีกทั้ง โดยทั่วไปแล้วการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการเล็กที่ไม่เกิน 100 ล้านบาท เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการฮั้ว เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุ คณะกรรมการเปิดซอง เป็นต้น แต่ถ้าในกรณีที่มีการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการใหญ่ๆ หรือการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เช่น โครงการก่อสร้างที่ใช้วิธีการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (Turnkey) เป็นต้น ก็จะมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการฮั้วด้วย ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนตั้งแต่การริเริ่มโครงการ จนถึงขั้นตอนการทำสัญญา

ตัวอย่างเช่น ผู้เสนอราคายาวหนึ่งต้องการที่จะได้งานในการจัดซื้อจัดจ้าง จึงได้ไปพูดคุยกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งอาจจะรู้จักกันเป็นอย่างดีกันมาก่อน เพื่อที่จะให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปสั่งการกับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอนุมัติในโครงการนั้นๆ โดยอาจจะให้มีการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะชนะการประมูลให้สอดคล้องกับผู้เสนอราคายาวนั้น ซึ่งถ้าชนะการประมูลก็จะมีผลตอบแทนให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มาเกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น จากตัวอย่างก็จะเห็นได้ว่ามีการทำงานกันต่อๆ กันเป็นสายๆ มีการกระทำในลักษณะที่เป็นการบังคับบัญชากันเป็นลำดับขั้น ซึ่งการกระทำจะนำมาสู่ผลตอบแทนมหาศาล

รูปที่ 4.1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจ ข้าราชการ นักการเมือง : การสมยอมใน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ และการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ถือเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมประเภทหนึ่ง แม้ว่าการจัด ประเภทขององค์การสหประชาชาติจะไม่ได้กำหนดความผิดนี้ไว้โดยตรง แต่ในเรื่องการให้สินบน เจ้าพนักงานตำรวจและข้าราชการอื่นๆ ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งขององค์ประกอบอาชญากรรม ก็เป็นลักษณะ หนึ่งของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐด้วย หรืออาจจะพิจารณา จากองค์ประกอบขององค์ประกอบอาชญากรรม ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อ หน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐก็มีลักษณะตรงกับองค์ประกอบ กล่าวคือ เป็นกลุ่มของ อาชญากรรมซึ่งรวมตัวกันโดยมีโครงสร้างซับซ้อนและมีวิธีการดำเนินการซึ่งปกปิดเป็นความลับ รวมถึงมีการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มองค์ประกอบอาชญากรรมด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการ ประกอบอาชญากรรม เป็นผลให้การประกอบอาชญากรรมนั้นยากที่จะป้องกันและปราบปราม ตลอดจนดำเนินคดีตามกฎหมายอาญาทั่วไปซึ่งไม่สามารถเอาผิดกับองค์ประกอบอาชญากรรมได้ ซึ่ง จะเห็นได้จาก กรณีศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 กฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับความผิดดังกล่าว ไม่สามารถจัดการกับผู้กระทำความผิดนี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็น โครงการใหญ่ๆ ที่เกิน 100 ล้านบาท ก็จะทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียงบประมาณไปกับการ กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยความผิดการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันองค์ประกอบอาชญากรรมโดยเฉพาะ จึงเป็น แนวคิดใหม่ที่จะนำมาใช้ในการจัดการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้

4.2.2.2 ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้มี ผลตอบแทนสูง

ในแต่ละปี จะมีวงเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างคิดเป็นอัตรา ร้อยละห้าสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเงินงบประมาณส่วนหนึ่งจะนำมาอุดหนุน หน่วยงานของรัฐประเภทรัฐวิสาหกิจและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อมีการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคา อย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ จึง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ทำให้รัฐสูญเสียเงินงบประมาณไปเป็นจำนวนมาก

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้น เกิดจากการที่เอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีการสมรู้ร่วมคิดกันหรือสมยอมในการเสนอราคา ตัวอย่าง ในกรณีเอกชนสมรู้ร่วมคิดหรือสมยอมในการเสนอราคาด้วยตนเอง เอกชนรายใดต้องการที่จะชนะการประมูลก็จะมีผลการตกลงกับเอกชนรายอื่นๆ ที่มาร่วมประมูล โดยมีข้อตกลงที่ว่า หากตนเองชนะการประมูล ก็จะมีการให้ผลตอบแทนเป็นจำนวนหนึ่ง ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีการให้มากกว่าราคาซื้อแบบ โดยผลตอบแทนก็จะหักมาจากราคาที่จัดซื้อจัดจ้างกัน ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างบางครั้งไม่ได้ราคาต่ำเท่าที่ควร ทำให้งบประมาณในส่วนนี้ต้องสูญเสียไป เพราะหากไม่มีการกระทำความผิดกัน การจัดจ้างก็อาจจะมียาต่ำกว่านี้ เป็นต้น

อีกทั้งถ้าเป็นโครงการใหญ่ๆ หรือการจัดจ้างที่ต้องใช้เงินหลายร้อยล้านหลายพันล้าน ก็จะทำให้สูญเสียเงินงบประมาณไปเป็นจำนวนมหาศาล ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่างบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างคิดเป็นอัตราร้อยละห้าสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งถ้าได้มีความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเกิดขึ้นมากก็จะทำให้งบประมาณสูญเสียกับความผิดดังกล่าวเป็นจำนวนมากตามไปด้วย โดยได้มีการวิจัยของสภาวิศวกรรมการก่อสร้างแห่งประเทศไทยในพระราชบรมราชูปถัมภ์ ได้มีการรวบรวมข้อมูลในเรื่อง อัตราสินบนในขบวนการคอร์รัปชันในวงการก่อสร้าง ในการสัมมนาเรื่อง “การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างไทย” ระหว่างวันที่ 13-14 กันยายน พ.ศ. 2543 ทำให้ทราบได้ว่าอัตราสินบนในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละโครงการนั้นมีจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการริเริ่มโครงการ การควบคุมงาน การประมูล การตรวจรับงาน เป็นต้น ทำให้รัฐต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมหาศาล ยิ่งโครงการใหญ่่อตราการให้สินบนก็เพิ่มมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 4.1 แสดงอัตราเงินสินบนในขบวนการคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างไทย

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	อัตราสินบน
1. การริเริ่มโครงการ		
- ตั้งงบประมาณให้สูงเกิน ราคาเป็นจริง 30-50%	- หัวหน้าหน่วยงาน	- 15% ของราคาก่อสร้าง
- เหมารวมให้ผู้ใหญ่เพื่อได้งาน	- ผู้ใหญ่/ หัวหน้าหน่วยงาน/ อธิการบดี/ รัฐมนตรี	- 7-30% ของราคาก่อสร้าง

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	อัตราสินบน
<ul style="list-style-type: none"> - รับเช็คเบิกเงินงวด - ให้ราคากลางบวก รายละเอียด BOQ - ส่งข่าวสาร รูปแบบ ข่าวสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่การเงิน - ฝ่ายคิดราคา - ผู้เขียนแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20,000 บาท ถึง 5% - 40,000 บาท – 0.1 % ของ ราคาก่อสร้าง - 40,000 บาทต่อเดือน
<p>2. การควบคุมงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายได้รายเดือนพิเศษผู้ ควบคุมงาน - บังคับให้ผู้รับเหมาทำงาน OT - วางสเปกวัสดุก่อสร้างให้ต้อง ชื่อรายที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ควบคุมงาน - ผู้ควบคุมงาน - ผู้ออกแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - 5,000-40,000 บาทต่อเดือน - 5,000-20,000 บาทต่อเดือน - 3%-5%
<p>3. การประมูล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เก็บช้อน ประกาศประมูล ให้ รู้แต่พวก - สรุปเปรียบเทียบคุณสมบัติ ให้ได้ที่ 1 - Vote สนับสนุนให้ได้ที่ 1 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่พัสดุ - เลขานุการ คณะกรรมการ - กรรมการคัดเลือก 	<ul style="list-style-type: none"> - 5% - 2% - 5-10%
<p>4. การตรวจรับงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจรับงานทุกงวด - อนุมัติเทียบเท่าวัสดุ, อนุมัติที่ ทำผิดแบบ (เล็กน้อย) - ละเลยไม่เข้มงวด ช่วยอำนวยความสะดวก ในการทำงาน ตามสัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - กรรมการ/ ผู้ควบคุมงาน - กรรมการ/ ผู้ควบคุมงาน - ผู้ควบคุมงาน/ ประธาน กรรมการ/ ผอ. 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าเลี้ยง ดูปุ่เสื้อ เลี้ยงฉลองปุ่เสื้อ 1 คืน 5,000-10,000 บาท ต่อ คน - 20,000-40,000 บาทต่อ เดือน • จ้างทำงานพิเศษนอกเวลา

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	อัตราสินบน
<ul style="list-style-type: none"> - เสนอต่อเวลาต่อสัญญาก่อสร้างไม่ต้องเสียค่าปรับ - ขอบไต่ถามอนุญาตก่อสร้างให้ได้เร็วภายในเวลา 60 วัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ควบคุมงาน/ กรรมการ - กทม. 	<ul style="list-style-type: none"> • จ้างสามมีหรือภรรยาของกรรมการให้ทำงานพิเศษให้ผู้รับเหมา • ให้สัญญางานอื่นๆ ทำ • สัญญาว่าจ้างให้ทำงานในตำแหน่งใหญ่ของบริษัทฯ ใหญ่ หลังลาออกจากราชการ - 10% ของค่าปรับ - 1-2 ล้านบาท (อาคาร 1,000 ล้านบาท)

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้งจะต้องเสียค่าสินบนเกือบทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นผลสืบเนื่องให้ผู้เสนอราคาจะต้องนำมาหักกับกำไรที่ได้กับการประมูลงาน ทำให้ผู้เสนอราคาไม่ได้เสนอราคาต่ำที่สุดไป รัฐจึงต้องเสียเงินงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ จึงถือเป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง เนื่องมาจากเป็นความผิดที่สร้างผลตอบแทนให้กับผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐก็จะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวจำนวนมหาศาลเหล่านี้กลับไปเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมขึ้นมาใหม่อีก จึงทำให้เกิดเป็นวงจรประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ถ้าหากนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับอาชญากรรมที่มี

ผลตอบแทนสูง ซึ่งได้มุ่งเน้นที่จะใช้มาตรการทางด้านริบทรัพย์สิน ทำให้สามารถตัดโอกาสที่อาชญากรจะนำเงินจากการประกอบอาชญากรรมไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

4.2.2.3 ความผิดที่มีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม

ในปัจจุบัน การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ได้พัฒนารูปแบบให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยทำงานเป็นระบบและเป็นขบวนการมากขึ้น มีเครือข่ายเชื่อมโยงครอบคลุมหลายพื้นที่ การตรวจสอบการกระทำความผิดและการปราบปรามเป็นไปได้ยาก ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐในปัจจุบันไม่สามารถปรับใช้แก่ลักษณะการกระทำความผิด หรือไม่สามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องมาจากการหาพยานหลักฐานเพื่อนำมาลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นไปได้ยาก เพราะพยานหลักฐานจะอยู่ที่ผู้กระทำความผิดเป็นส่วนใหญ่ มีการทำลายพยานหลักฐานเพื่อไม่ให้มัดตัวกับผู้กระทำความผิดหรือความผิดเป็นการสมรู้กันระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกัน หากมีการดำเนินคดีกันก็จะมีคามผิดกันทั้งหมดทุกฝ่าย และที่สำคัญต่างฝ่ายต่างก็ได้ผลประโยชน์เป็นจำนวนมากจากการกระทำความผิดนั้น ทำให้อาชญากรไม่เกรงกลัวและได้กระทำผิดต่อไป

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางสถิติการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ด้านการปราบปราม) ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2545¹² จะเห็นได้ว่าเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 นั้นมีจำนวนคดีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และก็มีเรื่องที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะมาจากเหตุผลเรื่องพยานหลักฐาน เพราะเป็นการยากที่จะนำพยานหลักฐานมาลงโทษต่อผู้กระทำความผิด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก แต่ต้องรับภาระหน้าที่หนักขึ้น

¹² ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง, หน้า 270.

ดังนั้น จากการศึกษา ผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นความผิดที่yakต่อการจับกุมและปราบปราม ซึ่งถ้าหากการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เพื่อสกัดกั้นการกระทำความผิด ก็สามารถลดจำนวนของอาชญากรรมลงได้

4.2.2.4 ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งถือเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่เป็นบ่อนทำลายความมั่นคงของเศรษฐกิจของประเทศ โดยจุดมุ่งหมายของความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ก็คือ ผลประโยชน์ เป็นจำนวนมหาศาลและเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้มักมีมูลค่าความเสียหายมากกว่าอาชญากรรมธรรมดา และyakต่อการจับกุมและปราบปราม

ความเสียหายจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ส่งผลต่องบประมาณของประเทศชาติเป็นอย่างมาก กล่าวคือ หากงบประมาณภาครัฐมีวงเงินประมาณ 1,000,000 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างประมาณร้อยละห้าสิบของวงเงินงบประมาณ 1,000,000 ล้านบาท ก็จะเท่ากับ 500,000 ล้านบาท และหากมีการทุจริตประมาณร้อยละสิบ ก็จะคิดเป็นเงินเท่ากับ 50,000 ล้านบาท เงินจำนวนนี้จึงได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง และทำให้การบริหารงบประมาณไม่ได้ประสิทธิภาพและไม่คุ้มค่า เพราะมีการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจ่ายค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สินค้าที่แพงกว่าราคาตลาด รวมทั้งต้องจ่ายเงินงบประมาณไปกับการกระทำความผิด ส่งผลให้สูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ เงินที่จะนำมาพัฒนาประเทศขาดหายและไม่อาจนำมากระจายให้เกิดประโยชน์ได้ทั่วถึง เป็นการบิดเบือนไปในทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไปใน

การกระทำความผิดที่เกินความจำเป็น ก่อให้เกิดความเสียหายโอกาสที่จะพัฒนางานของรัฐที่จำเป็น หรือที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจของประเทศ¹³

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันปัญหานี้ก็ได้เพิ่มมากขึ้น และรวมทั้งคดีที่ค้าง ค้างอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเห็นได้จากสถิติการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ด้านการปราบปราม) ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2545¹⁴ ดังกล่าวแล้ว อีกทั้งในปี 2004 องค์กร Transparency Internation ได้จัดอันดับประเทศที่มีอันดับการคอร์รัปชันมากที่สุดในโลกไว้ 145 อันดับ โดยเรียง จากประเทศที่มีการทุจริตน้อยที่สุดไปยังมากที่สุด ก็พบว่าประเทศไทยได้ถูกจัดไว้ในอันดับที่ 64¹⁵ ซึ่งถือว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ดีกว่าที่มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นมากพอสมควร ส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมทั้งภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศอาจถูกมอง ในแง่ลบซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติในการตัดสินใจเข้ามา ลงทุนในประเทศไทยได้

ดังนั้น จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการกำหนดของความผิดมูลฐาน ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงาน ของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้นจึงมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการกำหนดของ ความผิดมูลฐานดังกล่าว คือ

1. ความผิดที่มีลักษณะของความผิดเป็นองค์กรอาชญากรรม
2. ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้มี

ผลตอบแทนสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³อุดม รัฐอมฤต, "การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระบบการเมืองและวงราชการไทย (Political and Bureaucratic Corruption and its Solution)," รายงานการวิจัย, สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2542, หน้า 91

¹⁴ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง, หน้า 270.

¹⁵ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก จ, หน้า 271.

3. ความผิดที่มีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม
4. ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

ซึ่งหากได้กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ก็สามารถลดจำนวนอาชญากรรมให้น้อยลง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติมากขึ้น รวมทั้งทำให้การบังคับกฎหมายและการแก้ปัญหาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2.3 ลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

4.2.3.1 แนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่าง ๆ นั้น มีที่มาที่แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาททางอาชญากรรมทางการเงิน โดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมประเภทต่างๆ ที่สำคัญ อันได้แก่ ขบวนการค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย รวมตลอดถึงการประกอบอาชญากรรมที่เป็นความผิดอาญาและนำรายได้มหาศาลเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินในระบบของสถาบันการเงินต่างๆ ความสลับซับซ้อนของกระบวนการในการฟอกเงิน ยิ่งมีมากขึ้นเท่าใด ผลก็คือการทำให้สืบหาแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินทำได้ยากขึ้น ทำให้รัฐต้องออกบทบัญญัติที่เป็นความผิดมูลฐานขึ้นบังคับใช้แตกต่างกันไป ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการกำหนดความผิดมูลฐานของบางประเทศเท่านั้น ซึ่งได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง ประเทศไต้หวัน (สาธารณรัฐจีน) ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย

(1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการศึกษาที่เป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกานี้ ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของแนวคิดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมีดังนี้ คือ

(1.1) Federal Crimes and Criminal Procedure

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่า บทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นตัวบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการนำเข้าหรือการนำออกเงินหรือตัวเงิน ฯลฯ โดยเฉพาะซึ่งยังไม่ใช่เป็นข้อบ่งชี้ของความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน

(1.2) Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณเงิน และความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้ในธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา กฎหมายภาษีอากร และกฎหมายอื่นๆ

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับความลับทางธนาคารโดยเฉพาะซึ่งมีที่มาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารต่างประเทศในการสืบสวนพฤติการณ์ของผู้ฝ่าฝืนกฎหมายของชาวอเมริกันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการที่หมวด 2 ระบุว่า ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ จะต้องเก็บข้อมูลทางการเงินบางประเภทเป็นเวลา 5 ปี โดยการเก็บข้อมูลเหล่านั้น ทางรัฐสภาเชื่อว่า จะได้รับประโยชน์ต่อการสืบสวนการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมภาษี และกฎระเบียบต่างๆ โดยสมมติฐานนี้อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่รัฐสภาพบว่า “การต่อสู้ต่ออาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยมาตรการที่เหมาะสมและถูกต้องในการเก็บข้อมูลของสถาบันการเงิน” และการที่รัฐตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองตรวจสอบการฝากเงินยังสถาบันการเงิน พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญา และเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นและสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องความลับทางธนาคารดังกล่าว

(1.3) Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 1986 ประธานาธิบดี Reagan ได้ประกาศใช้กฎหมาย Anti-Drug of 1986 ส่วน H ของตอนหนึ่งของกฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่า “กฎหมายการควบคุมการฟอกเงิน” (Money Laundering Control Act of 1986 หรือ MLCA) ซึ่งประกาศใช้ฐานความผิดใหม่เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยสภาองเกรส (Congress) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นกฎหมายกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดห้ามการเกี่ยวข้องในการฟอกเงินในลักษณะกว้างๆของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่สนับสนุนการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังเน้นเจตนาในใจของผู้กระทำผิด ดังนั้น ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้จึงใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินสำหรับการโอนรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมายนี้

จากการศึกษาพบว่า ความผิดมูลฐานว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ 150 ความผิดมูลฐาน ซึ่งในการกำหนดความผิดมูลฐานนี้จะพิจารณาจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือความผิดทางเศรษฐกิจและผลร้ายของความผิดดังกล่าว จะมีส่วนทำลายสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนมนุษยชาติ

จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายที่สำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐาน 3 ฉบับ แต่ Federal Crimes and Criminal Procedure นั้น อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษซึ่งไม่บ่งชี้ความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน แต่สำหรับกฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 (BSA) และกฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ทั้ง 2 ฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ โดยเฉพาะ BSA ได้ออกกฎหมายโดยรัฐมีเจตจำนง (Will) เพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความเคลื่อนไหวของการเงินที่นำเข้าหรือนำออกนอกประเทศ โดยความผิดมูลฐานของกฎหมายฉบับนี้ก็คือ กฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคารโดยเฉพาะเจาะจงส่วน MLCA รัฐจะไม่ออกกฎหมายโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อเน้นเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่จะกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะกว้างๆ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการโอนเงินได้กระทำโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมการเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน แต่ทั้งนี้ การกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าว จะ

เห็นได้ว่า เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานที่มีพื้นฐานมาจากอาชญากรรมทางการเงินแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมที่สำคัญ คือ ยาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย รวมไปถึงการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง การกระทำความผิดอาญาที่รัฐได้กำหนดไว้รวมตลอดถึงความผิดมูลฐานที่รัฐเห็นว่าเป็นภัยหรือคุกคามและเกี่ยวข้องทางการเงิน ซึ่งความผิดที่รัฐกำหนดนั้นจะเห็นได้ชัดเจนว่าส่วนใหญ่จะทำในรูปของกระบวนการขนาดใหญ่และมีลักษณะซับซ้อนที่ยากต่อการตรวจสอบ จึงได้ออกกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้

(2) ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ 4 ฉบับ ได้แก่

(2.1) Customs Act 1901

กฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อวัตถุประสงค์ให้รัฐมีอำนาจยึดรายได้ มีที่มาจากการซื้อขายยาเสพติด ไม่ว่าจะรายได้นั้นจะเป็นเงินสด เช็ค หรือทรัพย์สินก็ตาม (ตามมาตรา 229 A) รวมทั้งให้อำนาจศาลในการสั่งปรับได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด (มาตรา 243) อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ก็มิได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง เพียงแต่ตรากฎหมายเพื่อรองรับในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดโดยมีวัตถุประสงค์ในด้านการให้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว

(2.2) Proceeds of Crime Act 1987

ตามกฎหมาย Proceeds of Crime Act 1987 ก็มีได้กำหนดเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ได้กำหนดถึงการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้แก่ ศาลสถิตยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมทั้งได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล รวมทั้งกำหนดโทษแก่บุคคลที่พยายามช่วยเหลือ ยุยง จัดหา ยักยักถ่ายเททรัพย์สิน ช่วยผู้กระทำความผิดให้พ้นจากการถูกลงโทษด้วย

อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้ได้มีการยกตัวอย่าง การกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรง (serious offence) อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การร่วมกันขโมย ซึ่งทำเป็นกระบวนการการฟอกเงินและการเลี่ยงภาษี จึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดมูลฐานของการ

ฟอกเงินตามกฎหมายฉบับนี้ คือ การกระทำความผิดซ้ำซ้อนโดยเคลื่อนกลิ้งไปกับมาตรการการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น

(2.3) Financial Transaction Report Act 1988

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า The Cash Transaction Report Act 1988 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 1988 โดยมีวัตถุประสงค์และหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในรูปที่เป็นเงินสดเท่านั้น และมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นเครื่องมือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่างๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์การอาชญากรรม เป็นต้น และได้เปลี่ยนชื่อจาก The Cash Transaction Report Act 1988 (CTT Act) มาเป็น Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act) เนื่องจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย โดยกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ และเป็นหน้าที่ของหน่วยงานซึ่งเรียกว่า "Australian Transaction Report and Analysis Centre (Austrac)"

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้อำนาจรัฐในการสืบสวนเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งในและนอกประเทศทุกประเภทพร้อมกับช่วยรัฐในการสืบสวนสอบสวนโดยไม่มีภาระมุ่งเน้นหรือกำหนด ความผิดมูลฐานในการกำหนดความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

(2.4) Telecommunications Act 1991

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอหมายศาลเพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้เฉพาะในคดีที่สำคัญๆ เช่น คดีฆาตกรรม ยาเสพติด การลักพาตัว การหลบเลี่ยงภาษี Serious Fraud หรือ Serious Revenue เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบหาข้อมูลและป้องกัน พร้อมทั้งรับทราบข้อมูลที่จำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเช่นกัน

จากการศึกษากฎหมายทั้ง 4 ฉบับ ของประเทศออสเตรเลียดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นส่วนใหญ่ มิได้มุ่งเน้นถึงการกำหนดลักษณะหรือความผิดของอาชญากรรม แต่ก็ยังมีข้อสังเกตว่า กฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดถึงการกระทำความผิดที่เป็นซ้ำซ้อน (Serious

offence) พร้อมกับมีการยกฐานความผิด คือ การค้ายาเสพติด การเลียงภาษี เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความผิดมูลฐานของประเทศออสเตรเลียจึงหมายถึงความผิดที่เป็นลักษณะการกระทำ ความผิดข้อหารุนแรง แต่ก็ไม่ได้กำหนดโดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดไว้ในลักษณะครอบคลุมกว้างๆ แต่ทั้งนี้ ก็ต้องดูความผิดในลักษณะที่เป็นข้อหารุนแรงตามที่กฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดไว้ด้วยเช่นกัน ซึ่งประเทศออสเตรเลียอาจถือได้ว่าได้ ปฏิบัติตามแนวทางของการประชุมเวียนนา (Vienna Convention) นั้นเอง

(3) เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง

เขตการปกครองพิเศษฮ่องกงนั้นได้มีการใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสมัยที่ยังเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษอยู่ ซึ่งในสมัยนั้นฮ่องกงมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก นับได้ว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญของเอเชียและเป็นแหล่งลงทุนทางธุรกิจที่สำคัญอีกด้วย แต่ความเจริญดังกล่าวทำให้ปัญหาอาชญากรรมทางการเงินตามมา โดยได้อาศัยฮ่องกงเป็นแหล่งฟอกเงิน ในสมัยนั้นฮ่องกงยังไม่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด ฮ่องกงจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ 2 ฉบับ คือ

(3.1) Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 (กฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด (มาตรการริบทรัพย์สิน) ค.ศ.1989)

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อำนาจรัฐในการติดตามและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบยาเสพติด และเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งกฎหมายฉบับนี้แม้ว่าจะดำเนินคดีกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้นแต่ก็จัดว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแรก ซึ่งทำให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นจัดว่าเป็นความผิดมูลฐานแรกที่ได้บัญญัติไว้

(3.2) Organized and Serious Crimes Ordinances 1995 (กฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรร้ายแรง ค.ศ. 1995)

เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1994 ฮ่องกงได้ออกกฎหมายเพิ่มเติมในความผิดเกี่ยวกับฟอกเงิน โดยรวมความผิดเกี่ยวกับการกระทำที่อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

ได้ ซึ่งรวมไปถึงการกระทำอาชญากรรมเกือบทุกประเภท และเริ่มบังคับใช้เป็นครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1994 เป็นต้นมา

สาระสำคัญของ Organized and Serious Crimes Ordinances 1995 (กฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรร้ายแรง ค.ศ. 1995) มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อเพิ่มอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรม และความผิดอื่นที่ร้ายแรง
2. เพื่อให้อำนาจริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา
3. เพื่อกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดบางประเภท และ
4. เพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการกระทำการช่วยเหลือผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา (ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา)

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามบทนิยามตามมาตรา 2 ที่บัญญัติว่า

1. การกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรม หมายความว่า การกระทำความผิดที่ระบุไว้ในบัญชี 1 ซึ่ง

- 1.1 เป็นการกระทำของกลุ่มอั้งยี่โดยตรง หรือ
- 1.2 เกี่ยวข้องกับการกระทำร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดที่ระบุไว้ในบัญชี 1 ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป โดยมีการวางแผนการจัดการอย่างชัดเจน หรือ

1.3 เป็นการกระทำโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีการวางแผนและจัดการอย่างชัดเจน และเกี่ยวข้องกับ

ก. การฆ่าบุคคลใดๆ หรือพยายามกระทำการดังกล่าว

ข. การทำให้บุคคลใดๆ ได้รับความเสียหายแก่กายหรือจิตใจอย่างสาหัส หรือพยายามกระทำการดังกล่าว หรือ

ค. การทำให้บุคคลใดๆ สูญเสียอิสรภาพอย่างหนัก

2. ความผิดที่ระบุ (ความผิดร้ายแรง) หมายถึงถึง
 - 2.1 ความผิดใดๆ ที่ระบุไว้ในบัญชี 1 หรือบัญชี 2
 - 2.2 การสมคบกันกระทำความผิดดังกล่าว
 - 2.3 การพยายามกระทำความผิดดังกล่าว และ
 - 2.4 การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา หรือ

คำแนะนำ ในการกระทำความผิดดังกล่าว

3. ความผิดที่ระบุไว้ในบัญชี 1(ความผิดอันเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง) หมายถึง ความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

- ความผิดตามกฎหมาย Common Law ได้แก่
 - 3.1 การฆาตกรรม
 - 3.2 การลักพาตัว
 - 3.3 การหลบเลี่ยงโทษจำคุก
 - 3.4 การสมคบกันใช้กระบวนการยุติธรรมในทางที่

มิชอบ

- ความผิดตามกฎหมายนิติบัญญัติ ได้แก่
 - 3.5 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการนำเข้าและ

ส่งออก

- 3.6 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
- 3.7 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาอันตราย ฐาน

กระทำการลักลอบค้ายาเสพติด หรือฐานผลิตยาเสพติด

- 3.8 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
- 3.9 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสมาคม
- 3.10 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการให้กู้ยืมเงิน
- 3.11 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ

อาชญากรรม

- 3.12 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการลักทรัพย์
- 3.13 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประทุษร้าย
- 3.14 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนและ

เครื่องกระสุน

3.15 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้า ยาเสพติด (ริบทรัพย์สิน) มาตรา 25(1) และ

3.16 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยองค์กร อาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง มาตรา 25(1)

ความผิดที่ระบุไว้ในบัญชี 2 หมายความว่ารวมถึงความผิด ดังต่อไปนี้

- ก. การสมคบกันกระทำความผิด
- ข. การยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำความผิด
- ค. การพยายามกระทำความผิด และ
- ง. การสนับสนุน หรือช่วยเหลือในการกระทำ ความผิด

4. ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หมายความว่าถึง

4.1 เงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ ที่ผู้นั้น ได้รับจากการกระทำความผิด และ

4.2 ทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพของ เงิน หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

มูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ได้แก่ มูลค่ารวมของเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว และทรัพย์สินอื่นที่เปลี่ยนแปลงสภาพ

5. ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเป็น องค์กรอาชญากรรมหมายความว่าถึง

5.1 เงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ ที่ผู้นั้น ได้รับจากความผิดอันเป็นองค์กรอาชญากรรม ไม่ว่าจะครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และ

5.2 ทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพของ เงิน หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

6. ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ผู้ได้รับเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆจากการกระทำความผิดที่ระบุหรือจากการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรม

ถือว่าได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดนั้น หรือจากการกระทำอันเป็นองค์กร
อาชญากรรม

7. กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับทรัพย์สินใดๆ ทั้งที่ตั้งอยู่
ในและนอกฮ่องกง

8. กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับย้อนหลังกับอาชญากรรม
ร้ายแรงและการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรม ที่ได้กระทำก่อนวันที่เริ่มใช้บังคับกฎหมาย
ยกเว้นการกระทำความผิดตามมาตรา 25 (ความผิดฐานฟอกเงิน) และมาตรา 25 A (ความผิดฐาน
ไม่รายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย)

และพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา 25 และความผิดเกี่ยวกับรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 25A ซึ่ง
บัญญัติว่า

มาตรา 25 “การกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่ง
ตนรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(1) ภายใต้บังคับมาตรา 25 A ผู้ที่กระทำการเกี่ยวข้องกับ
กับทรัพย์สินโดยรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะ
ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ผู้นั้นกระทำความผิดตามมาตรา

(2) ในการพิจารณาคดีความผิดตามอนุมาตรา (1) ให้
จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่า

(a) ตนตั้งใจที่จะเปิดเผยแก่เจ้าหน้าที่ผู้มี
อำนาจในเรื่องที่จนรู้หรือมีเหตุสงสัย หรือในเรื่องที่ระบุไว้ในมาตรา 25 A (1) ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับ
การกระทำที่ฝ่าฝืนตามอนุมาตรา (1) และ

(b) มีเหตุผลอันสมควรที่ไม่อาจเปิดเผยตาม
มาตรา 25 A (2) ได้

(3) ผู้กระทำความผิดตามอนุมาตรา (1) ต้องระวาง
โทษ

(a) ในคดีที่คณะลูกขุนวินิจฉัย ปรับ
5,000,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 14 ปี

(b) ในคดีที่ไม่มีคณะลูกขุนวินิจฉัย ปรับ
500,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 3 ปี

การกระทำที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายความว่าถึง

1. การรับหรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน
2. การปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สิน (ไม่ว่าโดยการซ่อนเร้นหรืออำพราง ลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การยกย้าย หรือการได้ซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน)
3. การจำหน่ายหรือแปรสภาพทรัพย์สิน
4. การนำทรัพย์สินเข้าหรือออกนอกฮ่องกงหรือ
5. การใช้ทรัพย์สินค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือใช้เป็นทรัพย์สินประกัน (ไม่ว่าโดยการจำนอง จำน่า หรือโดยทางอื่น)

มาตรา 25"A การเปิดเผยในเรื่องที่ตนรู้ หรือมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด

- (1) ในกรณีที่ผู้ใดได้รู้หรือมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินรายใด
 - (a) เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติดทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือ
 - (b) ได้ใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด หรือ
 - (c) มีไว้เพื่อใช้ในการลักลอบค้ายาเสพติด ผู้
 นั้นต้องเปิดเผยแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในเรื่องที่ตนรู้หรือมีเหตุสงสัย พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนในทันทีที่ถึงเวลาอันสมควร

(2) ผู้ที่ได้เปิดเผยตามอนุมาตรา (1) หากกระทำการใดๆ อันฝ่าฝืนมาตรา 25 (1) (ไม่ว่าก่อนหรือภายหลังการเปิดเผย) ผู้นั้นจะไม่มีผิดตามมาตรา 25(1) หาก

- (a) การเปิดเผยได้กระทำก่อนหน้าที่ผู้นั้นจะกระทำการดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้ให้ความยินยอมแล้ว หรือ
- (b) การเปิดเผยได้กระทำ
 - ภายหลังที่ผู้นั้นได้กระทำการดังกล่าว
 - โดยความประสงค์ของผู้นั้นเอง และ
 - ในทันทีที่ถึงเวลาอันสมควร

(3) การเปิดเผยตามอนุมาตรา (1)

(a) จะไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา ข้อบังคับใดๆ กฎวิชาชีพ หรือข้อบัญญัติอย่างอื่น

(b) จะไม่ทำให้ผู้เปิดเผยต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด อันเกิดขึ้นจาก

- การเปิดเผย หรือ

- การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆ ที่

เกี่ยวกับทรัพย์สิน อันเป็นผลจากการแจ้งดังกล่าว

(4) ผู้ที่รู้หรือมีเหตุสงสัยว่ามีการเปิดเผยตามอนุมาตรา

(1) หากได้กระทำการเปิดเผยแก่บุคคลอื่น อันอาจจะกระทบต่อการสอบสวนในภายหลังผู้นั้นกระทำความผิดตามอนุมาตรานี้

(5) ในการพิจารณาคดีความผิดตามอนุมาตรา (4)

จำเลยมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่า

(a) ตนไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันสงสัยดังกล่าวจะ

ส่งผลกระทบต่ออนุมาตรา (4) หรือ

(b) ตนมีอำนาจตามกฎหมายหรือมีเหตุผลอัน

สมควรในการเปิดเผยดังกล่าว

(6) ผู้ที่ทำการฝ่าฝืนอนุมาตรา (1) จะต้องระวางโทษ

ปรับจำนวนหนึ่ง (ในระดับ 5) และระวางโทษจำคุก 3 เดือน

(7) ผู้ที่ทำการฝ่าฝืนอนุมาตรา (4) จะต้องระวางโทษ

(a) ในคดีที่คณะลูกขุนวินิจฉัย ปรับ 500,000

ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 3 ปี

(b) ในคดีที่ไม่มีคณะลูกขุนวินิจฉัย ปรับ

จำนวนหนึ่ง (ในระดับ 6) และจำคุก 1 ปี

(4) ประเทศไต้หวัน (สาธารณรัฐจีน)

ประเทศไต้หวันได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ พระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน (Money Laundering Control Act 1996) ประกาศเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540 ได้บัญญัติไว้รวม 15 มาตรา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมการฟอกเงินและควบคุมการปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงและได้กำหนดหรือให้

นียมเกี่ยวกับการฟอกเงินอาชญากรรมร้ายแรงทรัพย์สิน พร้อมทั้งได้กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดของการฟอกเงินจะเน้นอาชญากรรมที่ร้ายแรง ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 3 อาชญากรรมร้ายแรง ที่อ้างถึงตามพระราชบัญญัติ
ได้แก่

1. อาชญากรรมซึ่งโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปี หรือ
มากกว่า

2. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 201I ของประมวลกฎหมาย
อาญา

3. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 240 III , 241 II และ 243 I
ของประมวลกฎหมายอาญา

4. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 296 I , 297 I , 298 II และ
300 I ของประมวลกฎหมายอาญา

5. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 340 และมาตรา 345 ของ
ประมวลกฎหมายอาญา

6. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 23 II , IV&V และ 27 II ของ
มาตรการเพื่อป้องกันการค้าทางเพศเด็กและวัยรุ่น

7. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 8 I&II , 10 I&II และ 11 I&II
ของกฎหมายการควบคุมอาวุธปืน วัตถุระเบิดและอาวุธมีด

8. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 2 I&II และ 3 I&II ของ
กฎหมายเพื่อส่งเสริมการค้าปลีกสินค้าหนีภาษี

9. อาชญากรรมที่ขัดต่อ มาตรา 155 I&II ตามที่กำหนดใน
มาตรา 171 เช่นเดียวกับอาชญากรรมที่ขัดกับมาตรา 157-1 I ตามที่กำหนดในมาตรา 175 แห่ง
พระราชบัญญัติการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์

10. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 125 I ของกฎหมาย
ธนาคาร

11. อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรา 154 และมาตรา 155 ของ
กฎหมายล้มละลาย

การผลิต การขนส่ง และการขายที่ผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติดหรือ
วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ภายนอกดินแดนของสาธารณรัฐจีน ถือเป็นประกอบ

อาชญากรรมที่ร้ายแรงตามที่กล่าวข้างต้น เว้นแต่การประกอบอาชญากรรมดังกล่าวจะไม่ถูกลงโทษตามกฎหมายของสถานที่ประกอบอาชญากรรม

การผลิต การขนส่ง และการขายที่ผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ถือเป็น การประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงตามที่กล่าวถึงไว้ในวรรค 1

จากการศึกษาความผิดมูลฐานของประเทศไต้หวันมาตรา 3 จะเห็นว่าประเทศไต้หวันได้กำหนดอาชญากรรมที่ร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และจะเน้นการกำหนดความผิดมูลฐานแบบกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจงเรื่องหนึ่งเรื่องใด

(5) ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ได้ออกกฎหมาย Anti-Money Laundering Act 2001 ขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกิจการที่ผิดกฎหมายทุกชนิด และป้องกันมิให้มีการฟอกเงินในสถาบันการเงินในฟิลิปปินส์ โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดฐานความผิดไว้ 14 ฐานความผิด คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับการลักพาตัว
2. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ความผิดเกี่ยวกับการรับสินบน
4. ความผิดเกี่ยวกับการเรียกค่าไถ่
5. ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์
6. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
7. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด
8. ความผิดเกี่ยวกับ Qualified Thelf
9. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
10. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนของผิดกฎหมาย
11. ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตภายใต้กฎหมายว่าด้วยพยานิชย์
12. ความผิดเกี่ยวกับสลัดอากาศ การวางเพลิง การฆาตกรรม
13. ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์
14. ความผิดรุนแรงที่มีบทลงโทษตามกฎหมายของต่างประเทศ

อิเล็กทรอนิกส์

(6) ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ 2 ฉบับ ได้แก่

(6.1) Anti-Money Laundering Act 2001

ถือเป็นกฎหมายฟอกเงินภายใต้ระบบประมวลกฎหมายที่มีรายละเอียดมาก และได้กำหนดสิ่งที่เป็นฐานความผิดในการฟอกเงินไว้มากกว่า 119 ฐาน ความผิด มีบทลงโทษที่รุนแรงและสนับสนุนอำนาจการทำงานของเจ้าหน้าที่เพื่อปราบปรามการฟอกเงินอย่างกว้างขวาง ถือว่าเป็นกฎหมายที่สามารถบังคับใช้กับการดำเนินคดีฟอกเงินได้อย่างครอบคลุม จุดเด่นอีกประการหนึ่งของกฎหมายฉบับนี้ คือ การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปค้นหรือจับกุมดำเนินคดีในที่เกิดเหตุได้โดยไม่ต้องอาศัยหมายค้น และเจ้าหน้าที่ยังสามารถฟังประจักษ์ของที่รู้ฐานเข้าไปหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ถ้าจำเป็น เป็นต้น

(6.2) Anti-Money Laundering Bill 2001

เป็นกฎหมายของประเทศมาเลเซียที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งสถาบันการเงินนอกระบบที่อยู่ใน Labuan และได้กำหนดฐานความผิดในการกระทำการฟอกเงินกว่า 19 ฐานความผิด เป็นกฎหมายที่ก่อตั้งหน่วยงานที่มาดูแลในเรื่องการกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (FIU: Financial Intelligence) และกำหนดอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่ในความผิดฐานฟอกเงินทุกประเทศ

ในส่วนของคำจำกัดความของศัพท์ที่สำคัญใน Anti-Money Laundering Bill 2001 คือ

มาตรา 3

“unlawful activity” หมายถึง กิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงิน

“Bank Negara Malaysia” หมายถึง ธนาคารกลางแห่งประเทศมาเลเซียตามกฎหมาย The Central Bank of Malaysia Act 1958

“document” หมายถึง เอกสารที่ถือว่าเป็นพยานหลักฐานตาม The Evidence Act 1950”

“proceeds of unlawful activity” หมายถึง ทรัพย์สินใด
ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมาไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยบุคคลที่กระทำความผิด

“property” ได้แก่ ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่
ไม่ได้ ที่อยู่ในและนอกประเทศมาเลเซีย ไม่ว่าจะโอนได้หรือโอนไม่ได้และรวมถึงผลประโยชน์อัน
อาจเกี่ยวเนื่องจากทรัพย์สินเหล่านั้น

“Financial institution” หมายถึง

(1) สถาบันการเงินภายใต้กฎหมาย Islamic Banking
Act 1983, Bank and Financial institution Act 1989, Insurance Act 1996 และ Money
Changing Act 1998

(2) บุคคลผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย Security
Industry Act 1983, Security Commission Act 1993

(3) สถาบันการเงินนอกระบบภายใต้ Labuan
Offshore Financial Service Authority Act 1996

“serious offence” หมายถึง

(1) การกระทำใดๆ ที่อยู่ภายใต้การกำหนดของ
Second Schedule

(2) การพยายามกระทำความผิดเหล่านั้น หรือ

(3) การช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

“foreign serious offense” คือ

(1) การกระทำความผิดตามกฎหมายที่ออกโดยหรือ
เป็นผลมาจากบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ

(2) การกระทำใดๆ จากภายนอกประเทศที่อาจส่งผลให้
เกิดการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในประเทศมาเลเซีย

“Money Laundering” หมายถึง การกระทำความผิดต่อไปนี้

1. การจัดการโดยตรง หรือโดยอ้อม เพื่อให้มีการ
ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด

2. การจัดหา การโอน การรับ การแปลงสภาพ การ
แลกเปลี่ยน การทำลาย การใช้การเอาออกนอก หรือการนำเข้ามาในประเทศซึ่งทรัพย์สินที่
เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

“premise” หมายถึง สถานที่ทั้งที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ ที่สามารถจะเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อยู่นอกประเทศหรือนำออกไปนอกประเทศได้ เช่น เติร์ท รถยนต์ เรือ หรืออากาศยาน

“relative” หรือ ญาติ ให้หมายถึง คู่สมรส พี่หรือน้องของบุคคลนั้นๆ และคู่สมรสรวมทั้งญาติสายตรงของบุคคลนั้น

“associate” หรือ การกระทำการร่วมกัน หมายถึง

1. ผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้ได้บังคับบัญชา
2. ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มอบหมายให้กระทำความผิด
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องในเชิงธุรกิจและความสัมพันธ์

ส่วนตัวอื่นๆ

4. บริษัท หรือนิติบุคคลภายใต้ The Company Act 1965 ที่อาจเกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์ใดๆ ร่วมกับผู้กระทำความผิด

5. ทรัพย์สิน ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20

“dealing” หมายถึง การกระทำที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอันได้แก่

1. การรับทรัพย์สิน
2. ปกปิดที่ไปที่มาของทรัพย์สิน
3. ทำลายหรือแปลงสภาพทรัพย์สิน
4. นำทรัพย์สินเข้ามาหรือออกนอกมาเลเซีย
5. ใช้ทรัพย์สินเพื่อแสวงหาประโยชน์ด้วยวิธีการอื่น

ในส่วนขององค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับการกระทำการฟอกเงินบัญญัติไว้ในมาตรา 4 อันได้แก่

1. บุคคลใด
 - 1.1 มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิด
 - 1.2 ให้ความช่วยเหลือในประการอื่น
2. บุคคลที่กระทำความผิดตาม ข้อ 1. และเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด serious offence ตามบัญชีท้ายกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 5 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ที่เปิดเผยข้อมูลแก่รัฐอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีฟอกเงิน จะไม่ต้องมีความรับผิดทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญาและไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่อาจได้รับความเสียหายจากการรายงานเหล่านั้น

ในส่วนของการสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นส่วนที่ 3 ของกฎหมายฉบับนี้ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศมาเลเซีย กล่าวคือ ได้ให้อำนาจอย่างกว้างขวางแก่เจ้าหน้าที่ในการค้นหรือเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีโดยไม่ต้องใช้หมายค้นโดยมาตรา 30 ได้กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจสอบสวนได้ อาจเป็นเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง หรือผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ แต่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้กระทำการนั้น

และในมาตรา 91 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่อาจเป็นที่เก็บรักษาทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่ต้องใช้หมายเพื่อทำการค้นหาสิ่งของเช่นนั้น หรือทำสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีความจำเป็นเจ้าหน้าที่สามารถทำลายประตูเข้าไปในสถานที่เช่นนั้นได้

และมาตรา 34 บัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ การปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือการสอบสวน การปกปิดข้อมูลหรือแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือการทำลายหลักฐานก่อนที่เจ้าหน้าที่จะค้นพบ ผู้นั้นมีความผิดและต้องโทษปรับถึงหนึ่งล้านริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และมาตรา 35 บัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับในการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ให้บุคคลภายนอกทราบ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดต้องรับโทษเท่าเทียมกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34

ในส่วนที่ 6 ของกฎหมายฉบับนี้ เป็นเรื่องของกระบวนการบังคับทางแพ่งกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศรวมทั้งของประเทศไทย จึงสามารถให้ความหมายหรือคำจำกัดความของความผิดมูลฐาน (Predicate offences) หมายความว่า ความผิดทางอาญาที่รัฐได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดมาตรการ

การลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาตาม
ฐาน

4.2.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศกับประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ของต่างประเทศ พอจะสรุปหลักการสำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐานและนำมาเปรียบเทียบกับ
ประเทศไทยได้ดังนี้

(1) ประเทศไทย

ความผิดมูลฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีความผิดมูลฐานทั้งสิ้น 8 มูลฐาน โดยได้
บัญญัติไว้ใน มาตรา 3 คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, ความผิดเกี่ยวกับเพศ, ความผิดเกี่ยวกับ
การฉ้อโกงประชาชน, ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก, ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ, ความผิด
เกี่ยวกับการกรรโชก, ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร และความผิดเกี่ยวกับการก่อการ
ร้าย

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ความผิดมูลฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา จะมีกฎหมายที่สำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐาน 3
ฉบับ คือ Federal Crimes and Criminal Procedure กฎหมายฉบับนี้มีลักษณะเป็นบทกำหนด
โทษซึ่งไม่บ่งชี้ความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน ส่วนกฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 (BSA) ได้
ออกกฎหมายโดยรัฐมีเจตจำนง (Will) เพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความ
เคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือนำออกนอกประเทศ โดยความผิดมูลฐานของกฎหมาย
ฉบับนี้ก็คือ กฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคารโดยเฉพาะเจาะจง และฉบับสุดท้าย คือ
กฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ได้กำหนดฐานความผิดไว้เป็น
จำนวนมาก โดยจะกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะกว้างๆ และยังได้กำหนดลักษณะของการ
โอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่

มิชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการโอนเงินได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มา หรือเจ้าของเงิน หรือการควบคุมเงิน หรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน

จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกาได้กำหนดความผิดที่เกี่ยวกับการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายได้เป็นจำนวนมากกว่า 150 ฐานความผิด โดยพิจารณาจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ ความผิดทางเศรษฐกิจและผลร้ายของความผิดดังกล่าวจะมีส่วนทำลายสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนมนุษยชน จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกามีความผิดมูลฐานมากกว่าประเทศอื่น ทั้งนี้ เนื่องมาจากความเป็นอิสระ เสรีภาพทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ผลักดันให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายเพื่อครอบคลุมการกระทำผิดให้ได้มากที่สุด¹⁶

การกำหนดความผิดมูลฐานมีลักษณะคล้ายกับของประเทศไทย โดยที่มีการกำหนดไว้ชัดเจน แต่จะต่างกันตรงที่ความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวนมากกว่าเท่านั้น

(3) ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 4 ฉบับ คือ Customs Act 1901, Proceeds of Crime Act 1987, Financial Transaction Report Act 1988 และ Telecommunications Act 1991 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของออสเตรเลียไม่ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน ได้แก่ ถ้าพิจารณาจากกฎหมาย Customs Act 1901 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากที่สุด ที่กำหนดให้รัฐบาลสามารถยึดทรัพย์สิน ที่ได้จากการซื้อขายเสพติดและให้ศาลมีอำนาจสั่งปรับผู้กระทำความผิดได้เป็นจำนวนที่สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้จากการซื้อขายเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดแม้จะไม่ใช่ความผิดมูลฐานโดยตรงแต่ก็เป็นโดยอ้อมได้ กล่าวคือ กฎหมายไม่ได้ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด แต่กฎหมายได้ให้อำนาจรัฐยึดทรัพย์สินและให้อำนาจศาลสั่งปรับได้ เป็นต้น

¹⁶ สีนทาท ประยูรรัตน์, ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานกิจการยุติธรรม, เอกสารประกอบการวิจัย, หน้า106.

ลักษณะความผิดมูลฐานของประเทศออสเตรเลียจึงได้แตกต่างกับความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน

(4) เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง

เขตการปกครองพิเศษฮ่องกงได้ออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมา 2 ฉบับ คือ Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 (กฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด (มาตรการริบทรัพย์สิน) ค.ศ.1989) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแรก ซึ่งทำให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นจัดว่าเป็นความผิดมูลฐานแรก และ Organized and Serious Crimes Ordinances 1995 (กฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรร้ายแรง ค.ศ. 1995) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรมและความผิดที่ร้ายแรง โดยได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้กว้างๆ ไม่ชัดเจน เพียงแต่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็มีความผิดฐานฟอกเงินแล้ว

ลักษณะความผิดมูลฐานของเขตการปกครองพิเศษฮ่องกงจึงได้แตกต่างกับความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศออสเตรเลียตรงจุดที่มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้กว้างๆ ไม่ชัดเจน

(5) ประเทศไต้หวัน (สาธารณรัฐจีน)

ลักษณะความผิดมูลฐานของประเทศไต้หวันได้กำหนดความผิดมูลฐานโดยดูจากความผิดที่มีอัตราโทษขั้นต่ำของฐานความผิดทางอาญา คือ ความผิดทุกประเภทที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปี หรือมากกว่า รวมทั้งยังระบุฐานความผิดอื่นไว้ด้วย

ลักษณะความผิดมูลฐานของประเทศไต้หวันจึงแตกต่างกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง รวมทั้งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้เฉพาะเจาะจง 8 มูลฐานด้วยกัน อาจจะเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลของประเทศไต้หวันกำหนดให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนำมาป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทที่มีอัตราโทษสูง ซึ่งกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้กว้างๆ โดยพิจารณาจากอัตราโทษเป็นสำคัญ

(6) ประเทศฟิลิปปินส์

ลักษณะความผิดมูลฐานของประเทศฟิลิปปินส์ ได้กำหนดไว้ชัดเจน 14 มูลฐานด้วยกันตาม Anti-Money Laundering Act 2001 ซึ่งมีลักษณะการกำหนดไว้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงคล้ายกับประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

(7) ประเทศมาเลเซีย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซีย เป็นกฎหมายที่กำหนดฐานความผิดได้มากมาย โดยกำหนดไว้มากกว่า 119 ฐานความผิด ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับที่กำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่างๆ จะมีลักษณะการกำหนดไว้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงคล้ายกับประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

ส่วนลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของกฎหมาย Anti-Money Laundering Act 2001 คือ การให้ LOFSA มีอำนาจในการพัฒนาการเปิดสถาบันการเงินใหม่ ตรวจสอบความพร้อม และประวัติการประกอบกิจการที่ไม่ดี รวมไปถึงอำนาจในการตรวจสอบว่าสถาบันการเงินนั้น จะต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุนที่ผิดกฎหมายทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

ดังนั้น จากการศึกษาการกำหนดความผิดมูลฐานของแต่ละประเทศนั้น กล่าวคือ การที่ประเทศหนึ่งๆ จะบัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีจำนวนฐานความผิดมากหรือน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาชญากรรมนั้นๆ ว่าจะมีผลต่อความมั่นคงของรัฐหรือกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร ทั้งนี้ แต่ละรัฐก็มีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกันไปตามโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สภาพทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรทางธรรมชาติ การกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานได้

อย่างไรก็ตาม จากข้อสังเกตหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าจะกำหนดความผิดมูลฐานจะมาจากความผิดในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศนั้นๆ เพราะได้ถือหลักที่ว่า “บุคคลไม่ควรได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด” แต่ถ้าพิจารณาหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทยจะเน้นความผิดที่เป็นองค์กรอาชญากรรมเท่านั้น เนื่องมาจากต้องการไม่ให้ความผิดมูลฐานไปซ้ำซ้อนกับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เพราะอาจจะมีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายได้ ดังนั้น

จึงต้องนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ได้เป็นมาตรการจัดการกับองค์กรอาชญากรรมโดยเฉพาะมาใช้กับความผิดดังกล่าว

ทั้งนี้ จากการศึกษาความผิดมูลฐานเกี่ยวกับความผิดการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐของต่างประเทศในเบื้องต้นนั้น จะเห็นได้ว่าในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศไม่ได้กำหนดความผิดในเรื่องนี้โดยตรง แต่จะกำหนดความผิดมูลฐานในเรื่องคอร์รัปชันเป็นส่วนใหญ่ อย่างเช่นในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์ก็ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการรับสินบน อาจจะเนื่องมาจากความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐที่ได้บัญญัติในกฎหมายไทยนั้นได้มีลักษณะการกระทำ ความผิดแตกต่างไปจากการกระทำความผิดในต่างประเทศ โดยกฎหมายไทยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐไว้เป็นกฎหมายเฉพาะเป็นเอกเทศในพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตาม ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ก็ถือว่าเป็นคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง ดังนั้น การที่จะกำหนดความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐไว้เป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ทำให้สามารถนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญา มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งมาตรการสืบสวนพิเศษ ซึ่งเป็นมาตรการที่ป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมโดยเฉพาะมาใช้กับความผิดดังกล่าวได้ ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายและการปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นความผิดที่เป็นปัญหาที่ประเทศไทยประสบมาตั้งแต่อดีต รัฐต้องเสียเงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาส่วนหนึ่งมาจากผลพวงของการพัฒนาประเทศเนื่องจากระบบสาธารณูปโภคที่ต้องเกิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการและเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีการคอร์รัปชันกันเป็นจำนวนมากแทบทุกวงการ หากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดแนวทางให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการและประกอบอาชีพแต่ต้องมีการแข่งขันอย่างเสรีเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพจะกระทำมิได้เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันโดยให้เป็นไปตามกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม จึงต้องมีกฎเกณฑ์และกฎหมายในการควบคุมธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

ปัญหาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ไม่น้อยกว่าปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นผลที่ตามมาคือ ความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีการกระทำความผิดดังกล่าวในการจัดซื้อจัดจ้างโครงการใหญ่ๆ ตัวอย่างเช่น เป็นโครงการก่อสร้างที่มีวิธีการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (turnkey) ตามตัวอย่างในกรณีศึกษา ก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างร้ายแรง อาจจะเนื่องมาจากวิธีการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ ไม่ได้มีระเบียบที่ได้บัญญัติขั้นตอนและหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะ แต่จะอนุโลมให้ใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แต่จะเห็นได้ว่าระเบียบฯ นี้ได้มีช่องโหว่ทางกฎหมายที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม

ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐไว้หลายขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการ อีกทั้งยังมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรง กล่าวคือ ได้มีการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำความผิด และลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจโดยการตัดรายชื่อออกจากการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้นๆ ดังนั้น เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับเพื่อควบคุมอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะได้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและรักษาความสงบสุขของสังคมกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดให้ผู้เข้าเสนอราคาและนิติบุคคลรวมทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำความผิดต้องรับผิดชอบ กำหนดโทษจำคุกและโทษปรับหากได้มีการสมยอมในการเสนอราคาหรือกระทำความผิดในลักษณะอื่นๆ เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม และหน่วยงานของรัฐ ลดโอกาสในการกระทำความผิดซึ่งป้องกันได้ในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ไม่อาจทำให้การกระทำความผิดลดน้อยลงแต่อย่างใด การบังคับใช้กฎหมายยังมีปัญหาและข้อจำกัดอีกมากมาย ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 การดำเนินคดียังเป็นมาตรการอาญาแบบเดิมอยู่ กล่าวคือ ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นชัดว่า บุคคลนั้นผิดจริงตามข้อกล่าวหา เจ้าหน้าที่ในการหาพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นการยากในการหาพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อีกทั้งสืบเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าส่วนใหญ่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดด้วยกันทั้งสองฝ่าย ถ้าหากเปิดเผยไปตนเองก็ต้องมีความผิดดังกล่าวด้วย รวมทั้งพยานบุคคลที่รู้เห็นการกระทำความผิดและผู้บังคับใช้กฎหมาย ก็เกรงกลัวไม่กล้ามาให้การเป็นพยาน เนื่องจากไม่อยากจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกลุ่มพ่อค้า ผู้มีอิทธิพลทางด้านการเงิน เพราะอาจจะเป็นอันตรายต่อตนเองหรือครอบครัวได้ จึงทำให้ไม่สามารถทำการจับกุมหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เท่าที่ควร

จากเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีแนวความคิดในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานมีส่วนสำคัญที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เนื่องจากการกำหนดความผิดมูลฐานให้ชัดเจนก็เพื่อที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ โดยมาตรการในทางกฎหมายว่าด้วยความผิดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการที่มุ่งทำลายอิทธิพลทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมเป็นหลัก และผลจากการติดตามเส้นทางการโอนยกย้ายเงินยังช่วยให้สามารถทราบถึงผู้กระทำความผิดได้อีกด้วย โดยการจับจุดการโอนเงินสกรปรกมาเป็นจุดเริ่มต้นสืบสวนสอบสวนค้นหาการโอนยกย้ายเงินเรื่อยไปจนถึงต้นตอของเงินเหล่านั้น ผลที่ได้รับทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินสกรปรกได้ และสามารถแก้ปัญหาการค้นหาพยานหลักฐานที่กระบวนการดำเนินคดีอาญาแบบเดิมไม่สามารถทำได้ ซึ่งมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ มาตรการทางอาญา มาตรการในการสกัดกั้นมิให้มีการเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นสภาพเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย มาตรการในการริบทรัพย์สินทางแพ่ง มาตรการในการพิสูจน์ความผิด รวมทั้งมาตรการสืบสวนพิเศษ เช่น มาตรการดักฟังทางโทรศัพท์ มาตรการเจาะข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะนำมาใช้กับความผิดทางอาญารฐานต่างๆ ที่กำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานเท่านั้น หากไม่ได้กำหนดไว้ให้เป็นความผิดมูลฐาน มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้เลย

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า หากมีการเพิ่มเติมฐานความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว จึงสามารถนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้ กล่าวคือ เมื่อทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสงสัยว่าบุคคลใดกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงาน

ของรัฐก็สามารถนำมามาตรการทางอาญา มาตรการสอบสวนพิเศษ และสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รวมถึงตรวจบัญชีของนิติบุคคลย้อนหลัง จากธนาคารย้อนหลังว่าเงินจำนวนนี้มีที่มาที่ไปอย่างไร หน้าที่ในการพิสูจน์เป็นของผู้ถูกกล่าวหาว่าจะหาหลักฐานมายืนยันความบริสุทธิ์ได้หรือไม่ หากยืนยันไม่ได้แสดงว่าผิดจริง และต้องถูกริบเงินทรัพย์สินที่อายัดหรือยึดไว้แล้วนั้น รวมทั้งส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินคดีต่อได้เลย หรือหากสงสัยในบัญชีของนิติบุคคลก็สามารถเรียกสรรพากรมาสอบร่วมด้วยได้ เป็นต้น

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขอาชญากรรมที่ร้ายแรงดังกล่าวให้ลดน้อยลงหรือให้หมดสิ้นไปในที่สุด

4.4 การนำมาตรการในทางกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีการตกลงกระทำการร่วมกันในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดราคาอันเป็นการเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่งให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญาแต่ผู้เดียว หรือเพื่อประโยชน์อย่างใดในระหว่างผู้กระทำการเช่นว่านั้น โดยการกระทำความผิดนี้กระทำกันเป็นขบวนการอาจจะเกิดจากผู้ที่มีอาชีพโดยเฉพาะ หรือ ผู้จัดซื้อ หรืออาจจะเกิดจากกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเงิน หรือผู้มีตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจและมีอิทธิพล ก่อให้เกิดความเกรงกลัวและความยำเกรงของบุคคลโดยทั่วไป โดยผู้กระทำความผิดจะมีการปกปิดความผิด มีการทำลายหลักฐานที่จะนำมามัดตัวเอง ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ทั้งนี้จะ

สังเกตได้จากตัวอย่างคดีในปัจจุบันที่ส่วนใหญ่จะไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่บงการอยู่เบื้องหลังได้ แต่จะดำเนินคดีได้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับล่างเท่านั้น

จากรูปแบบความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นที่รู้จักกันในหมู่มูลุุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่เข้าประมูลงานของหน่วยงานของรัฐ มีการประมาณกันว่า 10% ของงบประมาณแต่ละปีต้องจ่ายเป็นค่าฮั้วให้แก่ภาคธุรกิจการเมืองที่ประกอบไปด้วยพ่อค้า สมาคม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งปีๆ หนึ่งประเทศจะต้องเสียงบประมาณไปโดยการกระทำที่มีขอบนี้ไม่น้อย จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดนี้ก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมหาศาล และที่สำคัญยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศต่อสายตาของนักลงทุนต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีกฎหมายที่บังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ฉบับปัจจุบัน แต่กฎหมายนี้ก็มีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจ เพียงแค่ตัดรายชื่อในการประมูลในครั้งนั้นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งถือว่าการลงโทษเพียงเล็กน้อย และหากเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมกันเองระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้วยกันเอง โดยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องก็จะเอาผิดกับผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมไม่ได้ เพียงแค่อาจจะนำไปลงโทษโดยปรับกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เท่านั้น ซึ่งก็เป็นการลงโทษที่ไม่รุนแรง

จากเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 โดยการแสวงหาประโยชน์โดยวิธีการเช่นนี้จึงเป็นการขัดต่อกฎหมายและมีโทษทางอาญา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 นี้ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เท่าที่ควรและ

เด็ดขาด เนื่องมาจากการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดยังเป็นกระบวนการทางอาญาอยู่ ซึ่งเป็นยากในการจับกุมและปราบปรามในความผิดที่มีลักษณะองค์กรอาชญากรรม

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม โดยมีหลักการสำคัญที่การตรวจสอบที่มาของเม็ดเงินซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด หากว่าเงินเหล่านั้นได้มาจากการกระทำความผิดตามที่กฎหมายฟอกเงินกำหนด ซึ่งรวมถึงเงินที่ทุจริตและครอบคลุมถึงผู้ยึดถือเงินแทนด้วย โดยมีมาตรการลงโทษทางอาญา มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง รวมทั้งการสืบสวนวิธีพิเศษ เช่น การตรวจสอบบัญชีธนาคาร การดักฟังทางโทรศัพท์ เป็นต้น มาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเพิ่มความผิดมูลฐานของความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิดและยับยั้งการฟอกเงินจากรายได้ของการกระทำความผิดดังกล่าว

4.4.1 การนำมาตรการด้านการลงโทษตามความผิดฐานฟอกเงินมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

4.4.1.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

การกระทำความผิดฐานการฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ซึ่งลักษณะและขอบเขตของการฟอกเงินประการสำคัญขึ้นอยู่กับการบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศ แม้จะมีการพัฒนาหลักการสากลขึ้นมากในระยะหลัง แต่โดยที่ระบบกฎหมายและสภาพแวดล้อมทางสังคมของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันมาก การบัญญัติความผิดในการฟอกเงินและมาตรการในการลงโทษจึงมีความแตกต่างกัน สำหรับกฎหมายไทยหรือพระราชบัญญัติป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีบทบัญญัติหลักเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินและกำหนดโทษไว้ในมาตรา 5¹⁷ คือ

กรณีที่ 1 เมื่อการกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิด ดังนี้

- (1) ผู้ใดรวมถึงนิติบุคคลด้วย
- (2) กระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ

กระทำความผิด

- (3) เจตนาธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59
- (4) เจตนาพิเศษ

(4.1) เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือ

(4.2) เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำ

ความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน

กรณีที่ 2 เมื่อการกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิด ดังนี้

- (1) ผู้ใด
- (2) กระทำด้วยประการใดๆ
- (3) เจตนาธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59
- (4) เจตนาพิเศษ คือ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา

แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด¹⁸

¹⁷ มาตรา 5 “ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) การกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

¹⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารถาม-ตอบประกอบการแถลงและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.... ต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 1,2,15,22 กรกฎาคม 2541, หน้า 28.

ต้องมีเจตนา คือเจตนาตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผล โดยมีการกระทำทางกายภาพ (Actus Reus) และความผิดความชั่ว (Mens Rea) ด้วย

บทกำหนดโทษ ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้บัญญัติไว้ดังนี้

1) บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 60 “ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2) นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 61 “นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท”

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

จากบทบัญญัติเรื่องการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและบทกำหนดโทษ ซึ่งหากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมากำหนดเป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ก็สามารถนำมาตรกรทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับได้กับผู้ประกอบธุรกิจหรือเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องมาจากความผิดฐานฟอกเงินจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสำคัญ และในกรณีที่เป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นบุคคลธรรมดาจะต้องระวางโทษที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 60 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนในกรณีที่เป็นนิติบุคคลจะต้องระวางโทษที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 61 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ ระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

4.4.1.2 การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

ในปัจจุบันการฟอกเงินจะต้องมีการยกย้ายถ่ายโอนเงินหรือทรัพย์สินเพื่อปิดบัง อำพรางลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเงินหรือทรัพย์สินสกปรกที่ได้มาจากการกระทำความผิด อีกทั้งลักษณะและรูปแบบในการกระทำความผิดมีการพัฒนา โดยมีเทคนิคและวิธีการในการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน มีเทคโนโลยีในการทำธุรกิจการเงินที่ก้าวหน้า รวมทั้งมีการกระทำการเป็นเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม โดยมุ่งถึงผลตอบแทนจำนวนมหาศาล

ดังนั้น การฟอกเงินจึงทำให้อาชญากรสามารถฟอกเงินได้หลากหลายวิธีการ รวดเร็ว และติดตามได้ยาก โดยเฉพาะการกระทำที่ข้ามอาณาเขตภาครัฐหรือลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การโอนเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

จากเหตุผลข้างต้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติ เรื่องการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ดังนี้ คือ

มาตรา 6 “ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม”

การนำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 วรรคท้ายนั้น หมายความว่า มีข้อยกเว้นหรือห้ามมิให้ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นในราชอาณาจักรหากปรากฏว่า

(1) ได้มีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(2) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาหรือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักรได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรืออาจจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

เพราะฉะนั้น หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมากำหนดเป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ผู้ใดที่ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) การกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้วและได้มีการกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4.4.1.3 การลงโทษผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด

บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากจะกำหนดให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ยังกำหนดให้ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด หรือผู้ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด หรือผู้ที่จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการด้วย

การลวงโทษผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 7 “ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

ทั้งนี้ ตามหลักการลงโทษทางอาญาโดยทั่วไป ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดจะต้องรับผิดตามมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ

มาตรา 86 “ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น”

จะเห็นได้ว่าหลักการลงโทษทางอาญา เรื่องผู้สนับสนุนกระทำความผิดตามมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น ได้ลงโทษผู้สนับสนุนต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น ซึ่งเป็นบทลงโทษผู้สนับสนุนน้อยกว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมักจะดำเนินการเป็นขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม ผู้กระทำการฟอกเงินที่เป็นผู้บงการใหญ่จะถูกจับกุมน้อยมาก แต่จะจับกุมได้เพียงผู้รับจ้างหรือสมุนของผู้ที่บงการอยู่เบื้องหลังเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นเพียงผู้สนับสนุน หากกำหนดโทษโดยใช้หลักการลงโทษทางอาญาตามปกติก็ไม่น่าเป็นอัตราส่วนที่สมควรกับผู้บงการในกระบวนการอาชญากรรม อีกทั้งความผิดมูลฐานที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงและก่อให้เกิด

ผลประโยชน์สูงแก่อาชญากร ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคมของประเทศชาติ ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดโทษของผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการซึ่งสูงกว่ากฎหมายอาญา โดยทั่วไป

อย่างไรก็ตาม มาตรา 7 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจจะไม่ลงโทษผู้สนับสนุน หรือลงโทษผู้สนับสนุนน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หากผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดซึ่งได้จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วย บิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม

เพราะฉะนั้น หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงยากต่อการปราบปราม ก่อรายได้ให้ผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมหาศาล และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคมของประเทศชาติอย่างร้ายแรง มากำหนดเป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็จะสามารถกำหนดโทษแก่ผู้สนับสนุนและช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ทำให้ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือมีความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดมากขึ้น เพราะว่าจะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ

4.4.1.4 การลงโทษผู้พยายามกระทำความผิด

บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากจะกำหนดให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ยังกำหนดให้ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

การลงโทษผู้พยายามกระทำความผิด มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 8 “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ”

ทั้งนี้ ตามหลักการลงโทษทางอาญาโดยทั่วไป ผู้พยายามกระทำความผิดจะต้องรับผิดตามมาตรา 80 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ

มาตรา 80 “ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

จะเห็นได้ว่าหลักการลงโทษทางอาญา เรื่องผู้พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 80 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น ได้ลงโทษผู้พยายามต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ซึ่งเป็นบทลงโทษผู้สนับสนุนน้อยกว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นการกระทำเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น ไปใช้ในการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมอื่นๆ ต่อไปได้อีก ทำให้ยากต่อการปราบปราม จึงต้องระวางโทษไว้สูงกว่าประมวลกฎหมายอาญาโดยทั่วไป คือ ระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เพราะฉะนั้น หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงยากต่อการปราบปรามส่งผลต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคมของประเทศชาติอย่างร้ายแรง มากำหนดเป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็จะสามารถกำหนดโทษแก่ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็น

ธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

4.4.1.5 การลงโทษผู้สมคบการกระทำความผิด

วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การตัดวงจรของการประกอบอาชญากรรมฟอกเงิน ซึ่งหนึ่งในมาตรการที่นำมาใช้ คือ มาตรการลงโทษผู้สมคบเพื่อกระทำความผิด

เมื่อบุคคลคนเดียวกระทำความผิด ก็จะไม่มีการลงโทษเรื่องตัวการ เพราะผู้ที่ได้กระทำความผิดอย่างไรก็ต้องรับโทษตามความผิดที่ได้กระทำลง แต่ถ้าการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น โดยมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันกระทำความผิด การกระทำนั้นก็จะเรียกได้ว่าเป็นการสมคบกัน กระทำความผิดการสมคบกันกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะต้องเป็นการสมคบโดยตกลงกัน เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยจะต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เท่านั้น เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น ดังนั้น ถ้าเป็นการสมคบโดยตกลงกันเพื่อกระทำความผิดฐานอื่นๆ จะไม่มีความผิดตามมาตรา

การสมคบกัน หมายความว่า ร่วมกันคบคิดกัน ส่วนในทางกฎหมาย หมายความว่า การรวมกันของบุคคลสองคนหรือมากกว่าเพื่อกระทำความผิดอาชญากรรมหรือสิ่งที่ผิดกฎหมาย โดยอาชญากรรมหรือโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมาตรการสมคบกันนี้จะมุ่งหมายที่จะลงโทษแก่การประกอบอาชญากรรมที่กระทำเป็นองค์กรหรือขบวนการและส่งผลกระทบต่อสังคม โดยกฎหมายจะลงโทษแม้แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีการลงมือกระทำความผิด หากได้มีการคบคิดหรือตกลงกันเพื่อกระทำการอันเป็นความผิดก็มีความผิดแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการฟอกเงินนั้น มักกระทำกันเป็นกระบวนการหรือองค์กร ผู้บงการหรือตัวการที่แท้จริง มักจะไม่ใช่ว่าผู้กระทำความผิดฟอกเงินโดยออกนอกหน้า แต่จะเป็นผู้วางแผนอยู่เบื้องหลัง ผู้ลงมือกระทำความผิดมัก

เป็นผู้ร่วมงานหรือสมุนระดับล่าง เมื่อมีการจับกุมหรือดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว มักเป็นการยากที่จะสืบสาวเรื่องราวไปยังผู้ที่วางแผนการอยู่เบื้องหลังได้

การลงโทษผู้สมคบการกระทำความผิด มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 9 "ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปไม่ตลอดแล้วแต่การกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้"

จากบทบัญญัติ เรื่องการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 9 จะต้องมีลักษณะไว้ดังนี้ คือ

1. มีการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. มีเจตนาที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

การสมคบกัน ลำพังแต่เพียงการคบคิดกันและตกลงกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ถือเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ไม่จำเป็นต้องรอให้มีการกระทำจริงๆ ตามที่ได้ตกลงกันเกิดขึ้นเสียก่อน หรือแม้จะไม่กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้คบคิดกันมาเลย กฎหมายก็ลงโทษผู้สมคบกันเช่นว่านี้กึ่งหนึ่งของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ส่วนในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้ตกลงกันของผู้สมคบ ผู้สมคบทั้งหมดต้องรับผล

ในผลแห่งการที่ตัวการในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ทำไปตามที่ผู้ร่วมสมคบได้ตกลงกัน ทั้งเสมือนหนึ่งตัวการเป็นตัวแทนในการกระทำการของผู้สมคบ¹⁹

ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์หรือชบวนการ ผู้วางแผนจะอยู่เบื้องหลังคอยสั่งการให้แก่สมุนระดับล่าง ซึ่งสังเกตได้จากการจัดซื้อจัดจ้างโครงการใหญ่ๆ อย่างเช่น ในกรณีการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (Turnkey) ที่ต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากจะมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลัง และจะสั่งการมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระดับล่างลงมา ให้กระทำตามคำสั่งของตน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณสมบัติให้ตรงกับบริษัทที่เข้ามาประมูลที่ได้มีผลประโยชน์ร่วมกับตน เป็นต้น อีกทั้งความผิดนี้ยังส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมากำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วก็จะทำให้สามารถนำมาตรการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเกิดจากการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้

4.4.1.6 การลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้มีตำแหน่งหน้าที่กระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการปราบปรามอาชญากรรมที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อสังคม และโดยทั่วไปมักมีความยุ่งยากซับซ้อนในการตรวจสอบ ติดตามร่องรอยของการกระทำความผิดและการดำเนินคดี เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอยู่แล้ว ซึ่งถ้าหากการกระทำความผิดเกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่

¹⁹ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: มหานคร : Translation-at-law.Com, 2543), หน้า 132-133.

ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้บริหารขององค์กรหรือสถาบัน เช่น เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นต้น หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งสามารถใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลของตำแหน่งหน้าที่ในการช่วยในการกระทำความผิดให้ราบรื่น สะดวกและง่ายยิ่งกว่าบุคคลธรรมดากระทำความผิดและยังเป็นการสร้างความเสียหายแก่วงการราชการเป็นจำนวนมาก ย่อมจะทำให้มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความเสียหาย และความยากลำบากในการตรวจสอบและจับกุมและดำเนินคดีจะมากยิ่งขึ้น

การลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้มีตำแหน่งหน้าที่กระทำความผิดมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 10 “เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

“มาตรา 11 กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

นอกจากนี้ แม้จะไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ตาม หากกรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการ

กระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 11

ดังนั้น หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นทางการเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมากำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้บริหารขององค์กรหรือสถาบัน หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือมีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นทางการเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ผู้นั้นก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10 หรือมาตรา 11 แล้วแต่กรณี

4.4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นทางการเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

มาตรการการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นมาตรการที่สำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ การยึดและอายัดทรัพย์สิน และการทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวได้แตกต่างจากการดำเนินคดีทางอาญาโดยปกติทั่วไป โดยที่การดำเนินคดีอาญา จะต้องมีการพิสูจน์ความผิดทางอาญา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีความผิดและถูกลงโทษเฉพาะกรณีที่มีพยานหลักฐานอันชัดแจ้งโดยปราศจากข้อสงสัยเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันอาชญากรได้มีการพัฒนาในการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และมีกระทำความผิดแบบเป็นองค์กรหรือขบวนการ ทำให้เป็นการยากที่จะปรากฏหลักฐานไว้

การฟอกเงิน ซึ่งเป็นความผิดที่อาชญากรซึ่งส่วนใหญ่กระทำในรูปองค์กรหรือขบวนการได้หาวิธีการซ่อนเร้นและปิดบังเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้รอดพ้นจากการตรวจสอบ และสามารถใช้ประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย

เหล่านั้นภายหลังเพื่อจะนำมาใช้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมครั้งต่อไป ดังนั้นการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงไม่สามารถใช้กระบวนการดำเนินคดีทางอาญาโดยปกติได้ จึงได้มีมาตรการการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้เพื่อเป็นการตัดโอกาสหรือป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดใช้ประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินที่ตนได้มาจากการกระทำความผิดได้ ไม่ว่าจะกระทำการโดยวิธีการซ่อนเร้น ปกปิด หรือยกย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวไปก็ครั้งที่ทอดทิ้งตาม โดยการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษ จำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถริบได้ ถ้าปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้

4.4.2.1 การยึดและอายัดทรัพย์สิน

การยึดและอายัดทรัพย์สิน มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 48 “ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ”

4.4.2.2 การทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 49 “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งล่าสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน”

การที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินจึงอาจมีได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง เป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมสั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน ตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง กรณีนี้เลขาธิการต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ภายในกำหนดเวลาที่ยึดหรืออายัดไว้

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมไม่ได้สั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง และจากการตรวจสอบรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม การตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป การยื่นคำร้องของพนักงานอัยการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินในกรณีนี้จึงเป็นกรณีที่ไม่มีกรณียึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง

เมื่อเลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ถ้าหากพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ เช่น อาจจะขาดหลักฐานยืนยันว่า เงินหรือทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือไม่ เป็นต้น พนักงานอัยการจะแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ต่อมาเมื่อเลขาธิการได้รับเรื่องจากอัยการแล้ว เลขาธิการจะดำเนินการตรวจสอบรวมทั้งหาข้อมูล และพยานหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพิ่มเติม ให้ครบถ้วนตามประเด็นที่พนักงานอัยการเสนอมา หลังจากนั้นเลขาธิการจะส่งเรื่องกลับไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่า

ไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้อง ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน เพราะอาจยังไม่ปรากฏว่าหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการจะแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดได้รับเรื่องจากเลขาธิการแล้ว กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใด ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น กล่าวคือ ความเห็นคณะกรรมการถือว่าเป็นที่สุด หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ กรณีนี้พนักงานอัยการอาจไม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การดำเนินการหลังจากที่ศาลรับคำร้องขอให้มีการมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กล่าวคือ ต่อมาเมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ศาลจะดำเนินการดังนี้

1. สั่งให้ปิดประกาศคำร้องของพนักงานอัยการไว้ที่ศาลนั้น และ
2. สั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน การประกาศดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่ง
3. ศาลจะสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

อย่างไรก็ตาม ส่วนในกรณีก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้คำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินมาตรา 50 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์เกี่ยวกับทรัพย์สิน กล่าวคือ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินอาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้เห็นศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือตนเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุตศลาธารณะ ทั้งนี้แนวทางในการพิจารณาคำร้องให้ทรัพย์สินตก

เป็นของแผ่นดินของศาลการสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน จะเห็นได้ว่า ศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผลสำคัญ คือ

- พิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผล ซึ่งแสดงว่าทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการเสนอเป็นคำร้องต่อศาล พร้อมกับขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

- พิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผลของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินประกอบกัน ถ้าผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเชื่อได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ศาลจะสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งในปัจจุบันได้มีกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ คือ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม และลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมโดยการตัดรายชื่อออกจากการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้นๆ

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 แม้จะสามารถแก้ปัญหาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมได้ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องมาจากการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดยังคงมีลักษณะแบบกฎหมายอาญาดั้งเดิมอยู่ โดยใจที่ต้อพิสูจน์ให้ศาลเห็นอย่างแจ่มชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะบังคับโทษได้ แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ดังกล่าว ศาลก็ต้องยกฟ้องไป ซึ่งเป็นกรยากในการหาพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายกับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมหาศาลแก่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ หากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวได้มีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินต่อไปหลายๆ ทอด กฎหมายที่บังคับอยู่ไม่ว่าจะเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ฉบับปัจจุบัน และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินดังกล่าวมาแล้วได้ การนำมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือการทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นเป็นมาตรการทางแพ่งที่แตกต่างออกไปจากกฎหมายฉบับอื่น โดยจะเน้นตัวเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงว่าจะมีการจำหน่ายจ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตาม เป็นมาตรการที่สกัดกั้นมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ไปผ่านกระบวนการเงินแล้วนำกลับมาเป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ ต่อไป อีกทั้งการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดก็ยังมีแตกต่างกับกฎหมายอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถจับได้ถ้าปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานของความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้นจะอยู่ที่ตัวผู้กระทำความผิดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้พิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ก็สามารถทำให้การดำเนินคดีได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และง่ายต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย

อาจสรุปได้ว่า หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ มากำหนดเป็นความผิดมูลฐานในมาตรา 3 ตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ก็สามารถนำมาตราการกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ ซึ่งทำให้เป็นการตัดโอกาสของอาชญากรเพื่อไม่ให้สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปหาประโยชน์หรือใช้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมอื่น ๆ ได้ต่อไปอีก

4.4.3 มาตรการอื่นๆ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

4.4.3.1 กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการเหล่านั้นมีความโปร่งใส ถูกต้องและเป็นธรรม รวมถึงการให้สิทธิผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน ขอคืนทรัพย์สิน หรือให้ผู้รับประโยชน์ยื่นขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สินพร้อมทั้งค่าใช้จ่าย และค่าเสื่อมสภาพการชดใช้ราคาทรัพย์สิน การชดใช้ ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย

4.4.3.2 การให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน

การฟอกเงินในแทบทุกลักษณะจะต้องมีขั้นตอนที่นำเงินไปผ่านสถาบันการเงินบ้างไม่มากก็น้อย เนื่องจากสถาบันการเงินเป็นแหล่งที่ใช้เก็บทรัพย์สิน รวมไปถึงสามารถทำการยกย้าย ถ่ายโอนสร้างความซับซ้อนในการตรวจสอบตลอดจนนำกลับมาใช้ได้สะดวกที่สุด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องกำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนและที่อยู่ก่อนทำธุรกรรม เพื่อให้ทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า

ทั้งนี้ การให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

มาตรา 20 “ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

การแสดงตนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังกำหนดหน้าที่การจัดให้ลูกค้ำบันทึกข้อเท็จจริง ไว้ดังนี้

มาตรา 21 “การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้ำบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ลูกค้ำปฏิเสธที่จะทำบันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินจัดทำบันทึกข้อเท็จจริงเอง แล้วแจ้งให้สำนักงานทราบทันที

บันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบรายการหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

4.4.3.3 กำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม

กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ

(1) กรณีสถาบันการเงิน

บัญญัติในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

1. ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป

2. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป หรือ

3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม 1 หรือ 2 หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

(2) กรณีสำนักงานที่ดิน

บัญญัติในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

กำหนดให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป
2. เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไป เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมไม่ต้องมีการรายงานการทำธุรกรรม หรือ
3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(3) กรณีผู้ประกอบการอาชีพ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

บัญญัติในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

กำหนดให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้วข้างต้น ให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน รายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยไม่ชักช้า

4.4.3.4 กำหนดให้มีวิธีสืบสวนพิเศษ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติไว้ในดังต่อไปนี้

มาตรา 46 “ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงินเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อีก

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้”

จะเห็นได้ว่าการนำมาตรากรกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้น ได้มีมาตรการที่กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นกรณีให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง รวมทั้งกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกรรมที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีมาตรการสำคัญ คือ วิธีสืบสวนพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบบัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน, การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่ดิน, การติดตามดักฟังทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้จะทำให้การแสวงหาหลักฐาน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และกำจัดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้หมดไป

4.5 กระบวนการดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการดำเนินการจริงในทางปฏิบัติจะทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีรายละเอียดในเรื่องการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ดังนี้คือ

ข้อ 16 “ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เลขาธิการ ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ อาจทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติการดังกล่าว ข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้นเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้”

นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 25(6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542²⁰ ประกอบกับข้อ 16 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า

²⁰ มาตรา 25 “ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น”

ด้วยการประสานงานในการปฏิบัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.) จึงได้กำหนดข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2544) ไว้เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้องในการปฏิบัติ โดยกำหนดประเภทลักษณะคดีที่ต้องรายงาน หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายอันพึงมีรวมทั้งหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของหน่วยงานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไว้ด้วย

ดังนั้น เมื่อนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ มาเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ผู้เขียนจึงเห็นว่าหน่วยงานหลักที่จำเป็นต้องประสานงานกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ มีดังนี้ คือ

4.5.1 กระบวนการดำเนินการระหว่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้มีบันทึกข้อตกลงระหว่างกันในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งมีเหตุผลและหลักการมาจากว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เพื่อปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการและการเมือง โดยมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยการ

จัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 โดยที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(5) ด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจรในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ 61/2547 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2547 และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ในการประชุมครั้งที่ 4/2547 เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2547 จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้น

บันทึกข้อตกลง ในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อร่วมมือกันสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ระดับการทุจริตลดน้อยลง เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายแก่สังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อให้การปฏิบัติงานของทั้งสองหน่วยงานเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดร่วมกัน
3. เพื่อสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
4. เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต
5. เพื่อให้สังคมและประชาชนได้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบบและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ส่วนเป้าหมายของบันทึกข้อตกลง ในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีดังต่อไปนี้

1. ให้มีการร่วมมือสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ปปง. อย่างจริงจัง
2. ให้มีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตโดยเร็วในกรณี ที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีผลความผิดแล้ว
3. ให้มีการดำเนินการใช้มาตรการทางอาญาและแพ่งกับผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับการทุจริตระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับสำนักงาน ปปง.

ข้อตกลงมีรายละเอียด กล่าวคือ ภายใต้แห่งบทบัญญัติของกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ปปง. จึงทำข้อตกลงความร่วมมือในการ สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

1. ในกรณีที่มีเรื่องการทุจริตเข้าสู่ระบบเรื่องของสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทำการไต่สวนวินิจฉัยว่ามีผลความผิดทางอาญาแล้ว ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ส่งสำเนารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามกฎหมาย ปปง.ต่อไป โดยเร็ว
2. ในกรณีเรื่องอยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หาก พบว่ามีพฤติการณ์ที่เป็นหรืออาจเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าจะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดดังกล่าว พร้อมทั้งระบุตัว ผู้กระทำผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้สำนักงาน ปปง. ทราบด้วย
3. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ การดำเนินการกรณี ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติและรั่วรัยผิดปกติ อันสืบเนื่องมาจากความผิดมูลฐานหรือความผิดฐาน ฟอกเงิน หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรมอบหมายให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งรายละเอียด และมติดังกล่าวให้สำนักงาน ปปง. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้เมื่อได้แสวงหาข้อเท็จจริงและ รวบรวมพยานหลักฐานการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ได้ผลเป็นประการใด ให้สำนักงาน ปปง. แจ้งให้ สำนักงาน ป.ป.ช. ทราบเพื่อนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อไป
4. กรณีการดำเนินการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ใดถูกใช้หรืออาจใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด คณะกรรมการ

ป.ป.ช. อาจขอความร่วมมือสำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวแล้วส่งไปให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ประโยชน์ในการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ ได้

5. ในกรณีที่สำนักงาน ป.ป.ง. ตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูล ของ บุคคลใดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พบพยานหลักฐานการ กระทำคามผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และพยานหลักฐานดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ ต่อการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรายที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น ให้สำนักงาน ป.ป.ง. ส่งสำเนารายการพยานหลักฐานดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี

6. ข้อมูลหรือพยานหลักฐานใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตให้สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ง. สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ โดยขออนุมัติเป็นหลักการจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ง. แล้วแต่ กรณี

7. หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการตรวจค้น ยึด อาศัย หรือการดำเนินการใดๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบเพื่อร่วมดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว

8. การปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ง. สามารถใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ยานพาหนะตลอดจนงบประมาณร่วมกันได้เท่าที่ไม่ขัดต่อ ระเบียบของทางราชการ ทั้งนี้ โดยได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ง. ในเรื่องนั้นๆ ก่อน

9. สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ง. จะร่วมมือกันในการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและบุคลากร เพื่อให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปโดยอาจกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมร่วมกัน

10. ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงนอกเหนือจากบันทึกข้อตกลงร่วมกันฉบับนี้ให้ เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ง. ร่วมกันวินิจฉัยและปฏิบัติไป ตามนั้น

จากบันทึกข้อตกลง ในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ได้ทำขึ้นระหว่างสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้น

ได้เป็นไปตามว่าด้วยการระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ของสำนักงาน ป.ป.ง. ที่ได้กำหนดให้มีข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

ข้อ 16 “ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เลขาธิการส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ อาจทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติการดังกล่าว ข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้นเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้”

ดังนั้น หากนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ มาเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ก็ทำให้ครอบคลุมถึงกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสามารถนำมาตราการกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็มาตราการด้วยการลงโทษ มาตราการดำเนินการทรัพย์สินรวมทั้งการสืบสวนวิธีพิเศษ ตามที่ระบุไว้ในบันทึกข้อตกลง ในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ได้ทำขึ้นระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ ซึ่งหากมีการประสานงานที่ดีระหว่างทั้งสององค์กรย่อมทำให้การป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมีสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

4.5.2 กระบวนการดำเนินการระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เนื่องมาจากการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การกระทำความผิดมูลฐานที่ได้กล่าวมาแล้ว 8 มูลฐาน คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช้องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

การกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 8 ฐานความผิด ก่อให้เกิด หรือทำให้อาชญากรได้มาซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นจำนวนมหาศาล โดยอาชญากรจะต้องนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาไม่ชอบด้วยกฎหมายมาฟอกเงินก่อนการนำไปใช้ในครั้งต่อไป การฟอกเงินจึงมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าว ดังนั้นการดำเนินคดีกับการฟอกเงินทำให้เจ้าหน้าที่สืบไปถึงความผิดมูลฐานที่ก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มามีชอบด้วยกฎหมายได้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไป จึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินคดีฟอกเงินและคดีที่มีความผิดมูลฐานซึ่งเกี่ยวข้อง ในระยะเริ่มต้นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และหน่วยงานตำรวจได้มีการประสานงานกัน โดยผ่านทางกรอบสัมมนาและการประชุมร่วมกัน ซึ่งทำให้มีการเตรียมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน หรือ ส.ส.ง. โดยเมื่อเกิดคดีฟอกเงินขึ้น มีแนวทางให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ดำเนินการเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สิน เช่น การยึด หรืออายัด หรือริบทรัพย์สิน และ ส.ส.ง. ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดอาญามูลฐานฟอกเงิน

จะเห็นได้ว่า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในลักษณะที่ต้องมีการประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานและบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว จึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ขึ้น ซึ่งบทบัญญัตินี้ได้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการสืบสวนสอบสวน ได้กล่าวไว้ดังนี้ คือ

ข้อ 4 “เมื่อมีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีตามความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ ด้วยแล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรับรายงานสำนักงานตามแบบทำยระเบียบนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดหรือหน่วยงานใดได้ทำการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งอยู่แล้วก็ให้ถือปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

นอกจากการรายงานตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนแจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอีกก็ได้”

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการสืบสวนสอบสวน กล่าวคือ เมื่อมีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีตามความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าวทำการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย หรือไม่ ซึ่งถ้ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าฐานใดก็ตาม ก็ให้พนักงานสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ ด้วยแล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรับรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งรายงานที่ทำได้ต้องเป็นไปตามแบบที่กำหนดในท้ายระเบียบฉบับนี้ และถ้าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีเหตุผลและความจำเป็น ต้องการรายละเอียดในการสอบสวน เพื่อนำไปปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็อาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในท้องที่หรือหน่วยงานที่ทำการสอบสวน แจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามเวลากำหนดก็ได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งถ้ามีการประสานงานกันระหว่างทั้งสององค์กรนี้ก็必将ทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการตัดวงจรทางเศรษฐกิจของอาชญากรเพื่อไม่ให้สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปหาประโยชน์หรือใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป

4.5.3 กระบวนการดำเนินการระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

บทบาทของพนักงานอัยการที่สำคัญตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กล่าวไว้ในหมวด 6 เรื่อง “การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน” ซึ่งพนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญทั้งในการใช้ดุลยพินิจ เพื่อนำคดีอาชญาฐานฟอกเงินขึ้นสู่ศาล และในการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน กระบวนการดังกล่าวจะต้องดำเนินการโดยเร็ว นั้น ได้บัญญัติดังต่อไปนี้ คือ

มาตรา 49 “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน”

มาตรา 53 “ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลได้สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้”

มาตรา 55 “หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า”

การประสานงานและความเข้าใจร่วมกันของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) และสำนักงานอัยการสูงสุดจึงเป็นกุญแจสำคัญในการนำไปสู่การดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4.6 ความเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐย่อมทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงินเป็นมาตรการที่สำคัญในการตรวจจับการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านการลงโทษ มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมาตรการอื่นๆ เช่น มาตรการที่กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นกรณีให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง รวมทั้งกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกรรมที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งมาตรการสืบสวนวิธีพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบบัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน, การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่ดิน, การติดตามดักฟังทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ทั้งนี้ มาตรการสืบสวนวิธีพิเศษในปัจจุบันมีบทบาทต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากการค้นหายานหลักฐานในคดีอาญาที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้นเป็นไปได้ยาก ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจะทำลายพยานหลักฐานหรือการตกลงกันกระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นการเจรจาทันทีทางโทรศัพท์ นัดเจอกัน หรืออาจจะมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการติดต่อสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินการในการอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิด อีกทั้งในปัจจุบันได้มีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Procurement) มาใช้ในภาครัฐ โดยระยะเริ่มแรกได้นำการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e- Auction) ซึ่งเป็นการเสนอราคาแบบประมูลซื้อหรือประมูลขายผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต แต่ในเรื่องดังกล่าวนี้ยังไม่มีระบบความปลอดภัยในการรักษาความลับข้อมูลและการเจาะเข้าระบบ ทำให้ผู้ที่เข้าประมูลไม่มีความมั่นใจในเรื่องการรักษาความลับของราคาที่เสนอไปแล้ว หรือกรณีแกล้งเสนอราคาแทนผู้อื่นโดยผู้รู้ code หรือผู้ทุจริต หรืออาจจะมีการสมยอมในการเสนอราคากันโดยอาจจะมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางในการสื่อสาร มาตรการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์จึงจำเป็นมากในการตรวจสอบการกระทำความผิดนี้

ซึ่งจากการศึกษาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมที่ได้ก่อรายได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก โดยผู้กระทำความผิดไม่อาจจะเป็นผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ หรือผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมนำไปทำการฟอกเงินต่อไป กล่าวคือ เปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ โดยอาจจะใช้วิธีการส่งเงินหรือโอนเงินสดออกนอกประเทศ การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า เป็นต้น แล้วจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ฟอกแล้วไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมต่อไป ซึ่งมาตรการทางอาญาแบบเดิมไม่สามารถที่จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดและจัดการกับทรัพย์สินเหล่านี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้มีมาตรการทางแพ่งมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือพิเศษทางกฎหมายที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แม้ว่าจะมีการโอนไปที่ทอดหรือถูกเปลี่ยนสภาพไปแล้วก็ครั้งก็ตาม ก็สามารถริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ อีกทั้งการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดก็ยังคงมีความแตกต่างกับกฎหมายอาญาแบบเดิม กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถริบได้ถ้าปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการนำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐมากำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ก็สามารถนำมาตราการกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับความผิดนี้ได้ ส่งผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐยังส่งผลในด้านดีอีกด้วยไม่ว่าจะเป็นการยอมรับของนานาชาติ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาคมโลกก่อให้เกิดความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน ในขณะที่เดียวกันยังเป็นปัจจัยการตัดสินใจในการลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความปลอดภัย มีการตรวจสอบที่รัดกุมและเป็นธรรมในการแข่งขันอย่างเสรี ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการเงินในอนาคตต่อไป รวมทั้งในด้านการเมืองก็ทำให้การปราบปราม

การทุจริตหรือประพฤตินิยมชอบในวงราชการให้ลดน้อยลง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีภาพลักษณ์ที่ดีและไม่สามารถทำการทุจริตได้อีกต่อไป

ดังนั้น ถึงแม้ว่าการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจะส่งผลกระทบต่อในด้านลบ ไม่ว่าจะอาจจะเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายในแต่ละส่วนของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือในกรณีที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้เสียผลประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจะทำการต่อต้านและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายรวมทั้งหาวิธีหลบเลี่ยงหรือหาช่องว่างของกฎหมายเพื่อให้ได้รับประโยชน์เช่นเดิม แต่ก็สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยการออกกฎหมายหรือระเบียบในการปฏิบัติให้ชัดเจนและรัดกุมเพื่อมาอุดช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย